

1338.

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9, člana 72 stav 5, člana 74 stav 1, člana 75 stav 7, člana 76 stav 2, člana 78 stav 7, člana 80 stav 1, člana 81 stav 11, člana 86 stav 2, člana 87 stav 2, člana 89 stav 6 i člana 90 stav 7 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG“, broj 30/12), uz prethodnu saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je

P R A V I L N I K **O PROJEKTOVANJU, PROIZVODNJI, POPRAVKI, MODIFIKACIJI, ODRŽAVANJU I PROVJERI PLOVIDBENOSTI** **ANEKS II VAZDUHOPLOVA ¹**

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se uslovi za projektovanje, proizvodnju, popravku, modifikaciju, održavanje, certifikaciji i provjeru plovivosti vazduhoplova, koji su obuhvaćeni Aneksom II Uredbe Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 216/2008 od 20. februara 2008. godine o osnovnim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Evropske agencije za sigurnost vazdušnog saobraćaja, (u daljem tekstu: Aneks II vazduhoplovi), a koja je preuzeta Pravilnikom o osnovnim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Evropske agencije za sigurnost vazdušnog saobraćaja, kao i uslovi u pogledu prostora, kadra i opreme, koje treba da ispunjavaju pravna ili fizička lica, odnosno organ državne uprave koji obavljaju poslove održavanja Aneks II vazduhoplova.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **Aneks II vazduhoplovi** su vazduhoplovi koji u skladu sa Aneksom II Uredbe Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 216/2008 od 20. februara 2008. godine o osnovnim pravilima u oblasti civilnog vazduhoplovstva i osnivanju Evropske agencije za sigurnost vazdušnog saobraćaja nijesu u nadležnosti EASA-e;
- 2) **dio i uređaj** je svaki instrument, oprema, mehanizam, dio, aparat, softver, pribor ili dodatak, uključujući komunikacionu opremu, koji se koristi ili je namijenjen za korišćenje prilikom upravljanja ili kontrolisanja vazduhoplova u letu, a koji je instaliran ili pričvršćen na vazduhoplov, kao i djelovi strukture vazduhoplova, motora ili propelera ili opreme koja se koristi za manevrisanje vazduhoplova na zemlji;
- 3) **Evropska agencija za sigurnost vazdušnog saobraćaja (u daljem tekstu: EASA)** je agencija Evropske Unije osnovana u cilju razvijanja zajedničkih standarda sigurnosti i obezbjeđivanja njihove jedinstvene primjene u Evropi;
- 4) **komponenta** je motor, propeler, dio ili uređaj;
- 5) **održavanje** je bilo koje od ili kombinacija sljedećeg: obnavljanje, popravka, provjera, zamjena, modifikacija ili otklanjanje kvara na vazduhoplovu ili komponenti, sa izuzetkom pretpoletnog pregleda;
- 6) **rukovodilac gradnje** je vazduhoplovni stručnjak ili drugo lice koje na osnovu kvalifikacija i iskustva rukovodi, vrši kontrolu i prati postupak proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije Aneks II vazduhoplova;
- 7) **vazduhoplovni stručnjak** je lice koje na osnovu svojih stručnih kvalifikacija i iskustva vrši poslove projektovanja i procjene projekta vazduhoplova, proizvodnje, modifikacije, popravke, i razvoja tehničke dokumentacije;

Vazduhoplovi koji spadaju u Aneks II vazduhoplove

Član 3

Aneks II vazduhoplovi su:

- 1) **istorijski vazduhoplovi** – vazduhoplovi istorijskog karaktera koji ispunjavaju sljedeće kriterijume:
 - a) ne-složeni vazduhoplovi:
 - čiji je početni projekat izrađen prije 1. januara 1955. godine, i
 - čija je proizvodnja prekinuta prije 1. januara 1975. godine;ili
 - b) vazduhoplovi koji imaju jasnu istorijsku važnost zbog:
 - učesća u važnom istorijskim događaju, ili
 - istaknutog mjesta u razvoju vazduhoplovstva, ili
 - važne uloge koju su odigrali u okviru oružanih snaga države članice;
- 2) **istraživački, eksperimentalni, naučni vazduhoplovi** – vazduhoplovi koji su posebno projektovani ili modifikovani za potrebe istraživanja, eksperimentalne i naučne svrhe, i najvjerovatnije će se proizvesti u jako ograničenom broju;
- 3) **amaterski proizvedeni vazduhoplovi** – vazduhoplovi čijih je najmanje 51% izgradio amater ili neprofitno udruženje amatera za sopstvene potrebe i bez komercijalnog cilja;
- 4) **bivši vojni vazduhoplovi** – vazduhoplovi koji su bili u upotrebi u vojnim snagama, izuzev vazduhoplova čije je projektne standarde usvojila Agencija;
- 5) **ultralaki vazduhoplovi (ULV)** – avioni, helikopteri ili padobranci s pogonom koji nemaju više od dva sjedišta i čija je najveća dopuštena masa pri polijetanju (MTOM), koja je određena u državi članici, ne prelazi:
 - a) 300 kg, za kopnene avione/helikoptere jednosjeda; ili

- b) 450 kg, za kopnene avione/helikoptere dvosjede; ili
- c) 330 kg, za amfibije ili hidroavione/helikoptere jednosjede; ili
- d) 495 kg, za amfibije ili hidroavione/helikoptere dvosjede ako je njihova najveća dopuštena masa pri polijetanju, kad se koriste i kao hidroavioni/helikopteri i kao kopneni avioni/helikopteri, ispod MTOM ograničenja postavljenih u obje kategorije, u zavisnosti kako se koriste; ili
- e) 472,5 kg, za kopnene avione dvosjede opremljene padobranskim sistemom za sigurno zaustavljanje aviona koji je montiran na nosaču aviona; ili
- f) 315 kg, za kopnene avione jednosjede opremljene padobranskim sistemom za sigurno zaustavljanje aviona koji je montiran na nosaču aviona, i avione koji imaju brzinu kočenja ili najmanju trajnu brzinu letjenja u konfiguraciji za slijetanje koja ne prelazi 35 čvorova od kalibrisane brzine leta (CAS);
- 6) *žiroplani* – žiroplani jednosjedi i dvosjedi s najvećom dopuštenom masom pri polijetanju koja ne prelazi 560 kg;
- 7) *jedrilice* – jedrilice, uključujući i one koje se nožno lansiraju, čija maksimalna masa kada su prazne ne prelazi 80 kg u verziji jednosjeda ili 100 kg u verziji dvosjeda;
- 8) *replike istorijskih vazduhoplova* ili *replike bivših vojnih vazduhoplova* – replike vazduhoplova koji zadovoljavaju kriterijume pod (1) ili (4), za koje je projekat strukture sličan originalnom vazduhoplovu;
- 9) *vazduhoplovi bez posade do 150kg* – bespilotne letjelice čija operativna masa ne prelazi 150 kg;
- 10) *ostali vazduhoplovi* – svaki drugi vazduhoplovi čija masa kad su prazni, sa gorivom, ne prelazi 70 kg, a ne pripada jednoj od kategorija vazduhoplova iz tač. 1 do 9 ovog člana.

Obaveza obavještanja putnika

Član 4

Prije ukrcaja u Aneks II vazduhoplov vođa vazduhoplova je dužan da putnike upozori da ne postoje dokazi da Aneks II vazduhoplov odgovara standardnim zahtjevima za plovidbenost, kao i da ih upozna sa postupcima u slučaju opasnosti, posebno sa postupcima koji odstupaju od uobičajenih.

Ograničenja

Član 5

U Uvjerenju o plovidbenosti Aneks II vazduhoplova Agencija za civilno vazduhoplovstvo (u daljem tekstu: Agencija) unosi ograničenja u cilju obezbjeđivanja odgovarajućeg nivoa sigurnosti vazdušnog saobraćaja.

Nadzor nad proizvodnjom, modifikacijom i popravkom

Član 6

Nadzor nad proizvodnjom i/ili modifikacijom i/ili popravkom Aneks II vazduhoplova vrši rukovodilac gradnje, koji rukovodi, vrši kontrolu i prati postupak proizvodnje i/ili modifikacije i/ili popravke Aneks II vazduhoplova.

Odobranje i imenovanje rukovodioca gradnje i vazduhoplovnog stručnjaka

Član 7

- (1) Agencija odobrava rukovodioca gradnje i vazduhoplovnog stručnjaka, na pisani zahtjev Investitora,
- (2) Investitor uz zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavlja stručne reference lica koja su predložena za rukovodioca gradnje i vazduhoplovnog stručnjaka,
- (3) Provjeru poznavanja propisa kojima su uređene proizvodnja i/ili popravka i/ili modifikacija Aneks II vazduhoplova, vrši Agencija na osnovu pisanog testa koji polaže vazduhoplovni stručnjak,
- (4) Provjeru poznavanja propisa kojima su uređene proizvodnja i/ili popravka i/ili modifikacija Aneks II vazduhoplova, vrši Agencija na osnovu pisanog testa koji polaže rukovodilac gradnje, i
- (5) Uspješna provjera poznavanja propisa, iz stava 3 i 4 ovog člana, je ostvarena ako je tačno odgovoreno na 75% i više pitanja iz testa.

Obaveze rukovodioca gradnje

Član 8

Rukovodilac gradnje prilikom rukovođenja proizvodnjom i/ili popravkom i/ili modifikacijom Aneks II vazduhoplova obavlja sljedeće poslove:

- 1) tokom proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije organizuje, kontroliše i prati način primjene tehničke dokumentacije za Aneks II vazduhoplov;
- 2) ukazuje na greške koje je uočio tokom primjene tehničke dokumentacije;
- 3) obavješta vazduhoplovnog stručnjaka o svim neusklađenostima uočenim tokom proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije određenog Aneks II vazduhoplova;
- 4) pruža stručnu pomoć pri izradi programa ispitivanja proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije Aneks II vazduhoplova i učestvuje u tom ispitivanju;
- 5) vodi evidenciju o zapažanjima tokom proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije Aneks II vazduhoplova koja se dostavlja na zahtjev Agencije.

Obaveze vazduhoplovnog stručnjaka

Član 9

Vazduhoplovni stručnjak obavlja sljedeće poslove:

- 1) pregleda ili izrađuje i ovjerava tehničku dokumentaciju za proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju Aneks II vazduhoplova;

- 2) ukazuje na greške koje je uočio tokom pregleda tehničke dokumentacije Aneks II vazduhoplova;
- 3) pruža stručnu pomoć pri izradi programa ispitivanja proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije Aneks II vazduhoplova, učestvuje u ispitivanju i potpisuje pisani izvještaj o izvršenom ispitivanju koji se dostavlja Agenciji;
- 4) daje pisani prijedlog za izdavanje dozvole za letenje Agenciji i predlaže ograničenja u korišćenju Aneks II vazduhoplova koja su sastavni dio dozvole;
- 5) pregleda ili izrađuje i ovjerava priručnik za letenje i uputstva za održavanje Aneks II vazduhoplova;
- 6) vodi evidenciju o zapažanjima tokom proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije Aneks II vazduhoplova koja se dostavlja na zahtjev Agencije, kao i predlaže izmjene i ograničenja u korišćenju vazduhoplova.

Obaveza certifikacije vazduhoplova i vazduhoplovne komponente

Član 10

- (1) Aneks II vazduhoplovi i vazduhoplovne komponente, nakon proizvodnje, popravke ili modifikacije podliježu postupku certifikacije (letenja, strukture, projektovanja i konstrukcije, pogonske grupe, opreme i djelova, operativnog ograničenja i informacija i sl.) u skladu sa Zakonom o vazдушnom saobraćaju.
- (2) Bez dodatne provjere prihvataju se:
 - 1) Aneks II vazduhoplov kojem je od strane države članice Evropske Unije, Švajcarske, Norveške, Islanda, Lihtenštajna, Sjedinjenih Američkih Država, Kanade i Australije, izdato ili prihvaćeno Uvjerenje o tipu ili ekvivalentni dokument; i
 - 2) komponente certifikovane shodno Pravilniku o certifikaciji plovidbenosti i ekološkoj certifikaciji vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i za certifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija (Dio 21).
- (3) Istorijski vazduhoplov ili bivši vojni vazduhoplov, prihvata se bez postupka certifikacije ako su vazduhoplovi toga tipa proizvedeni ili se proizvode u seriji i korišćeni su ili se koriste u civilne ili vojne svrhe.
- (4) Ako je vazduhoplov iz stava 3 ovog člana jedan od prototipova modela koji nije dalje razvijan, za certifikaciju se dostavlja dokaz (sprovedena ispitivanja i/ili proračuni) osnovnih elemenata plovidbenosti (performansi, čvrstoće, stabilnosti).
- (5) Certifikaciju Aneks II vazduhoplova, na osnovu zahtjeva vlasnika ili korisnika vrši Agencija u skladu sa zahtjevima iz Čikaške konvencije.

Zaštita od buke

Član 11

- (1) Korisnici Aneks II vazduhoplova dužni su da preduzimaju mjere zaštite od buke, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita od buke i međunarodnim propisima.
- (2) Buka vazduhoplova i izduvni gasovi koje Aneks II vazduhoplov proizvodi prilikom polijetanja i slijetanja moraju biti ispod propisanih maksimalnih nivoa buke i izduvnih gasova u skladu sa propisom koji donosi organ državne uprave nadležan za poslove saobraćaja, uz saglasnost organa državne uprave nadležnim za poslove zaštite životne sredine i sa zaključenim međunarodnim ugovorima.

II. ISTORIJSKI VAZDUHOPLOVI

Program popravke i/ili modifikacije istorijskog vazduhoplova

Član 12

- (1) Odobrenje za popravku i/ili modifikaciju istorijskog vazduhoplova izdaje se na osnovu Programa popravke i/ili modifikacije istorijskog vazduhoplova koji se dostavlja Agenciji na odobrenje.
- (2) Program popravke i/ili modifikacije istorijskog vazduhoplova sadrži:
 - 1) predstavljanje vazduhoplova:
 - a) skicu vazduhoplova u tri projekcije,
 - b) osnovne podatke o vazduhoplovu (proizvođač, tip, model, serijski broj, namjena, godina projektovanja, godina proizvodnje vazduhoplova koji će se popravljati, istorijat vazduhoplova, datum prestanka upotrebe),
 - c) opis vazduhoplova, strukture, pogonske grupe i opreme,
 - d) približne podatke o performansama,
 - e) podatke o najvećoj dozvoljenoj masi pri polijetanju;
 - 2) prethodni opis nedostataka, neispravnosti i neusklađenosti sa originalnim projektom ili propisima;
 - 3) podatke o mjestu na kojem će se vršiti popravka i/ili modifikacija vazduhoplova i o potrebnim tehnološkim postupcima, radionicama, alatu i opremi, kao i o predviđenom trajanju popravke i/ili modifikacije;
 - 4) prijedlog pravnog i/ili fizičkog lica koji obavljaju specijalizovane usluge na istorijskom vazduhoplovu (npr. popravku drvenih struktura, presvlačenje platnom, zavarivanje, izrada i popravku aluminijskih struktura, NDT, popravku radio opreme i instrumenata, revizija i popravku klipnih, turbinskih motora i propelera);
 - 5) prijedlog rukovodioca gradnje istorijskog vazduhoplova uz njegovu pisanu saglasnost; i
 - 6) prijedlog vazduhoplovnih stručnjaka uključenih u popravku i/ili modifikaciju istorijskog vazduhoplova, uz njihovu pisanu saglasnost.

Izdavanje Odobrenja za popravku i/ili modifikaciju istorijskog vazduhoplova

Član 13

- (1) Na osnovu zahtjeva za izdavanje odobrenja za popravku i/ili modifikaciju istorijskog vazduhoplova (u daljem tekstu: Odobrenje za istorijski vazduhoplov), Agencija procjenjuje mogućnost popravke i/ili modifikacije istorijskog vazduhoplova u skladu sa programom iz člana 12 ovog pravilnika.

- (2) Ako Agencija procijeni da je moguće izvršiti popravku i/ili modifikaciju istorijskog vazduhoplova izdaje Odobrenje za istorijski vazduhoplov.
- (3) Odobrenje iz stava 2 ovog člana izdaje se sa rokom važenja do pet godina i sadrži sljedeće podatke:
 - 1) proizvođač, tip, model i serijski broj vazduhoplova,
 - 2) ime i prezime rukovodioca gradnje istorijskog vazduhoplova,
 - 3) ime i prezime vazduhoplovnih stručnjaka istorijskog vazduhoplova,
 - 4) rok važenja odobrenja za istorijski vazduhoplov.

Dnevnik popravke i/ili modifikacije istorijskog vazduhoplova

Član 14

- (1) Rukovodilac gradnje istorijskog vazduhoplova dužan je da za vrijeme popravke i/ili modifikacije istorijskog vazduhoplova vodi Dnevnik popravke i/ili modifikacije istorijskog vazduhoplova (u daljem tekstu: Dnevnik istorijskog vazduhoplova).
- (2) U Dnevnik istorijskog vazduhoplova upisuju se:
 - 1) podaci iz odobrenja za istorijski vazduhoplov,
 - 2) zapisi o izvršenim radovima,
 - 3) skice, mjere, vrste materijala i datum izrade djelova i podsklopova vazduhoplova, rezultati izvršenih ispitivanja i važnija zapažanja,
 - 4) podaci o upotrijebljenim alatima, napravama, mjernim uređajima i dr.,
 - 5) rezultati izvršenih funkcionalnih proba komandi, motora i drugih sistema na vazduhoplovu,
 - 6) zapažanja vazduhoplovnog stručnjaka,
 - 7) drugi podaci koje rukovodilac gradnje istorijskog vazduhoplova i vazduhoplovni stručnjak smatraju bitnim.
- (3) Tačnost podataka upisanih u Dnevnik istorijskog vazduhoplova ovjerava rukovodilac gradnje istorijskog vazduhoplova.
- (4) Primjerak Dnevnika istorijskog vazduhoplova dostavlja se Agenciji.

Produženje roka važenja odobrenja

Član 15

- (1) Zahtjev za produženje roka važenja odobrenja za istorijski vazduhoplov, podnosi se Agenciji, sa obrazloženjem razloga za traženje produženja roka važenja odobrenja.
- (2) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana, dostavlja se i Dnevnik istorijskog vazduhoplova.

Obavezna modifikacija istorijskog vazduhoplova

Član 16

Ukoliko je istorijski vazduhoplov bio korišćen kao vojni sa njega se moraju ukloniti svi elementi koji su se koristili isključivo za vojne svrhe.

Označavanje istorijskog vazduhoplova

Član 17

Istorijski vazduhoplov, osim propisanih oznaka, na vidljivom mjestu na spoljašnjoj strani vazduhoplova, najmanje sa dvije strane mora imati natpis: "**ISTORIJSKI VAZDUHOPLOV - HISTORICAL AIRCRAFT**" ispisan velikim latiničnim slovima, visine najmanje 50 mm u boji koja je u jasnom kontrastu sa bojom pozadine.

III. VAZDUHOPLOVI ZA KORIŠĆENJE U ISTRAŽIVAČKE, EKSPERIMENTALNE I NAUČNE SVRHE

Vazduhoplovi koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe

Član 18

- (1) Vazduhoplovi koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe mogu se proizvoditi i/ili popravljati i/ili modifikovati:
 - 1) u skladu sa projektom, nacrtima i proračunima, uz korišćenje sirovog materijala, poluproizvoda, uređaja i opreme i djelova postojećih vazduhoplova;
 - 2) modifikacijom postojećih vazduhoplova u skladu sa projektom.
- (2) Ako je za proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju, vazduhoplova koji se koristi u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe, korišćen postojeći projekat certifikovanog vazduhoplova ili certifikovani vazduhoplov, proizvedeni i/ili popravljani i/ili modifikovani vazduhoplov se ne smatra pripadajućim postojećem certifikovanom tipu vazduhoplova.
- (3) Ako se certifikacija popravke i/ili modifikacije vazduhoplova izvrši i dokaže da vazduhoplov odgovara projektu postojećeg certifikovanog tipa i projektu certifikovane modifikacije, vazduhoplov će se smatrati pripadajućim certifikovanom tipu.

Projekat proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije vazduhoplova koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe

Član 19

- (1) Odobrenje za proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju vazduhoplova koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe izdaje se na osnovu Projekta proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije koji se dostavlja Agenciji na odobrenje.
- (2) Projekat proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije vazduhoplova koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe sadrži:
 - 1) predstavljanje vazduhoplova:
 - skicu vazduhoplova u tri projekcije,

- osnovne podatke o vazduhoplovu (proizvođač, tip, model, serijski broj, namjena, godina projektovanja, godina proizvodnje primjerka koji će se proizvoditi i/ili popravljati i/ili modifikovati, istorijat, datum prestanka upotrebe),
 - opis vazduhoplova, strukture, pogonske grupe i opreme,
 - približne podatke o performansama, i
 - podatke o najvećoj dozvoljenoj masi pri polijetanju;
- 2) prethodni opis nedostataka, neispravnosti i neusklađenosti s originalnim projektom ili propisima;
 - 3) podatke o mjestu na kojem će se vršiti proizvodnja i/ili popravka i/ili modifikacija vazduhoplova i potrebnim tehnološkim postupcima, radionicama, alatu i opremi, kao i o predviđenom trajanju proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije;
 - 4) prijedlog pravnog i/ili fizičkog lica koji obavljaju specijalizovane usluge na vazduhoplovu koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe (npr. popravka drvenih struktura, presvlačenje platnom, zavarivanje, izrada i popravka aluminijskih struktura, NDT, popravka radio opreme i instrumenata, revizija i popravka klipnih, turbinskih motora i propelera);
 - 5) prijedlog rukovodioca gradnje uz njegovu pisanu saglasnost; i
 - 6) prijedlog vazduhoplovnih stručnjaka uz njihovu pisanu saglasnost.

Izdavanje odobrenja za proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju vazduhoplova koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe

Član 20

- (1) Na osnovu zahtjeva za izdavanje odobrenja za proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju vazduhoplova koji se koristi u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe, Agencija procjenjuje mogućnost proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije u skladu sa projektom iz člana 19 ovog pravilnika.
- (2) Ako Agencija procjeni da je moguće izvršiti proizvodnju i/ili popravke i/ili modifikaciju vazduhoplova koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe izdaje Odobrenje za proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju vazduhoplova koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe.
- (3) Odobrenje iz stava 2 ovog člana izdaje se sa rokom važenja do pet godina i sadrži sljedeće podatke:
 - 1) proizvođač, tip, model i serijski broj vazduhoplova,
 - 2) ime i prezime rukovodioca gradnje vazduhoplova koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe,
 - 3) ime i prezime vazduhoplovnih stručnjaka vazduhoplova koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe, i
 - 4) rok važenja tog odobrenja.

Dnevnik proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije vazduhoplova koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe

Član 21

- (1) Rukovodilac gradnje dužan je da se za vrijeme proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije vazduhoplova koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe vodi Dnevnik proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije.
- (2) U Dnevnik proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije unose se:
 - 1) podaci iz odobrenja za proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju vazduhoplova za korišćenje u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe,
 - 2) zapisi o određenim radovima,
 - 3) skice, mjere, vrste materijala i datum izrade djelova i podsklopova vazduhoplova, rezultati izvršenih ispitivanja i važnija zapažanja,
 - 4) podaci o upotrijebljenim alatima, napravama, mjernim uređajima i dr.,
 - 5) rezultati izvršenih funkcionalnih provjeri komandi, motora i drugih sistema na vazduhoplovu,
 - 6) zapažanja vazduhoplovnog stručnjaka,
 - 7) drugi podaci koje rukovodilac gradnje i vazduhoplovni stručnjak smatraju bitnim.
- (3) Tačnost podataka upisanih u Dnevnik proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije ovjerava rukovodilac gradnje.
- (4) Primjerak Dnevnika proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije dostavlja se Agenciji.

Produženje roka važenja odobrenja za proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju vazduhoplova koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe

Član 22

- (3) Zahtjev za produženje roka važenja odobrenja za proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju vazduhoplova koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe, podnosi se Agenciji, sa obrazloženjem razloga za traženje produženja roka važenja odobrenja.
- (4) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavlja se Dnevnik proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije vazduhoplova koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe.

Označavanje vazduhoplova koji se koriste u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe

Član 23

Vazduhoplov koji se koristi u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe osim propisanih oznaka, na vidljivom mjestu na spoljašnjoj strani vazduhoplova, najmanje sa dvije strane ima natpis „**ISTRAŽIVAČKI VAZDUHOPLOV - RESEARCH AIRCRAFT**” odnosno **EKSPERIMENTALNI VAZDUHOPLOV - EXPERIMENTAL AIRCRAFT**” odnosno „**NAUČNI**

VAZDUHOPLOV - SCIENTIFIC AIRCRAFT“, ispisan velikim latiničnim slovima visine najmanje 50 mm u boji koja je u jasnom kontrastu sa bojom pozadine.

IV. AMATERSKI VAZDUHOPLOVI

Proizvođač

Član 24

- (1) Amaterski vazduhoplov može da proizvodi fizičko lice ili neprofitno udruženje amatera (u daljem tekstu: proizvođač).
- (2) Za proizvodnju amaterskog vazduhoplova proizvođač imenuje rukovodioca gradnje i vazduhoplovnog stručnjaka.

Amaterska proizvodnja

Član 25

- (1) Amaterski se mogu proizvoditi sve vrste vazduhoplova najveće mase pri polijetanju (MTOM) do 2730 kg, koji osim pilota mogu ponijeti najviše pet lica.
- (2) Amaterski se ne može proizvoditi motor i oprema vazduhoplova.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovog člana, Agencija može odobriti proizvodnju, modifikaciju i prilagođavanje ne-vazduhoplovnih motora i opreme za upotrebu na vazduhoplovu u specijalnim slučajevima i po posebno utvrđenoj proceduri, za svaki pojedinačni slučaj.

Način amaterske proizvodnje vazduhoplova

Član 26

Vazduhoplov se može amaterski proizvoditi:

- 1) u skladu sa sopstvenim nacrtima i proračunima, uz korišćenje sirovog materijala, poluproizvoda i gotovih komponenti;
- 2) u skladu sa provjerenim nacrtima uz korišćenje sirovog materijala i poluproizvoda; ili
- 3) sklapanjem od kompleta djelova prema uputstvu, uz uslov da udio amaterskog rada u proizvodnji iznosi najmanje 51%.

Ugradnja vazduhoplovnih komponenti

Član 27

- (1) U toku amaterske proizvodnje vazduhoplova u vazduhoplov se može ugrađivati certifikovana vazduhoplovna komponenta (nova ili korišćena), koja nema propisanu potvrdu o spremnosti za upotrebu.
- (2) Osim certifikovanih može se ugraditi i necertifikovana vazduhoplovna komponenta, koja je prilagođena za upotrebu na vazduhoplovu.
- (3) Pri izradi projekata i u toku proizvodnje vazduhoplova treba dokazati ispravnost i podobnost za upotrebu vazduhoplovnih komponenti, koje nijesu certifikovane i/ili koje nemaju potvrdu o spremnosti za upotrebu.
- (4) Dokazivanje ispravnosti i podobnosti za upotrebu vazduhoplovnih komponenti je obaveza proizvođača.

Projekat za amatersku proizvodnju vazduhoplova

Član 28

- (1) Projekat za amatersku proizvodnju vazduhoplova izrađuje se prije podnošenja zahtjeva za izdavanje odobrenja za amatersku proizvodnju vazduhoplova.
- (2) Projekat za amatersku proizvodnju vazduhoplova sadrži:
 - 1) nacrt vazduhoplova u tri projekcije,
 - 2) osnovne podatke o vazduhoplovu,
 - 3) opis vazduhoplova, strukture pogonske grupe i opreme,
 - 4) približne proračune performansi,
 - 5) podatke o najvećoj dozvoljenoj masi (MTOM) pri polijetanju i položaju centra mase, i
 - 6) kratak opis predviđene tehnologije proizvodnje i listu materijala, djelova i opreme koji će biti ugrađeni u vazduhoplov.

Odobrenje za amatersku proizvodnju vazduhoplova

Član 29

- (1) Proizvođač je dužan da, prije početka proizvodnje, dostavi Agenciji zahtjev za dobijanje odobrenja za amatersku proizvodnju vazduhoplova (u daljem tekstu: Odobrenje za amatersku proizvodnju).
- (2) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana proizvođač dostavlja:
 - 1) projekat amaterski proizvedenog vazduhoplova iz člana 28 ovog pravilnika;
 - 2) podatke o proizvođaču;
 - 3) podatke o mjestu na kome će se proizvoditi vazduhoplov i o potrebnim radionicama, alatu i opremi, kao i o predviđenom vremenu proizvodnje;
 - 4) prijedlog rukovodioca gradnje koji će rukovoditi poslovima proizvodnje, uz njegovu pisanu saglasnost; i
 - 5) prijedlog vazduhoplovnog stručnjaka, uz njegovu pisanu saglasnost.
- (3) Nakon podnošenja zahtjeva Agencija utvrđuje da li je dostavljena potrebna dokumentacija iz stava 2 ovog člana i da li je moguće vršiti proizvodnju.
- (4) Na osnovu zahtjeva za izdavanje odobrenja za amatersku proizvodnju, Agencija procjenjuje mogućnost proizvodnje po projektu, i u slučaju povoljne procjene izdaje Odobrenje za amatersku proizvodnju.
- (5) Odobrenje za amatersku proizvodnju sadrži sljedeće podatke:
 - 1) ime i prezime, odnosno naziv proizvođača;
 - 2) podatke o vrsti, kategoriji i namjeni vazduhoplova;

- 3) ime i prezime rukovodioca gradnje;
- 4) ime i prezime vazduhoplovnog stručnjaka; i
- 5) rok važenja odobrenja za amatersku proizvodnju.

Prihvatanje tehničke dokumentacije amaterski proizvedenog vazduhoplova

Član 30

- (1) Nakon izdavanja odobrenja za amatersku proizvodnju, proizvođač podnosi Agenciji na saglasnost tehničku dokumentaciju amaterski proizvedenog vazduhoplova, koju je ovjerio vazduhoplovni stručnjak.
- (2) Tehnička dokumentacija uz stava 1 ovog člana sadrži:
 - 1) proračun masa svih djelova vazduhoplova, korisnog tereta, goriva i maziva i mase pilota, kao i proračun položaja centra mase i najveće mase vazduhoplova u letu;
 - 2) aerodinamički proračun vazduhoplova, uključujući i proračun stabilnosti i upravljivosti;
 - 3) nacrt vazduhoplova u tri projekcije, nacрте glavnih sklopova i posebno složenih sklopova, kao i nacрте detalja prema kojima se djelovi vazduhoplova mogu dimenzionirati i izraditi;
 - 4) proračun čvrstoće glavnih nosećih elemenata vazduhoplova, kao i rezultate ispitivanja krutosti vazduhoplova, ako su ti elementi neuobičajeni u pogledu njihove konstrukcije;
 - 5) spisak reprodukcioniх materijala, poluproizvoda i gotovih proizvoda od kojih će se proizvoditi vazduhoplov;
 - 6) spisak alata nužnih za proizvodnju (npr. naprave za sklapanje krila i trupa i dr.); i
 - 7) opis glavnih tehnologija proizvodnje.
- (3) Ako tehnička dokumentacija za proizvodnju vazduhoplova ne sadrži dokumentaciju iz stava 2 ovoga člana, proizvođač će izvršiti dodatna ispitivanja koja će nadomjestiti nepotpunost dokumentacije.
- (4) Ako proizvođač amaterski proizvodi vazduhoplov prema već provjerenim nacртima ili sklapa vazduhoplov od djelova prema uputstvu proizvođača, tehnička dokumentacija mora da sadrži dokumentaciju iz stava 2 tač. 3, 5, 6 i 7 ovog člana i podatke o porijeklu projekta, projektantu vazduhoplova i o vazduhoplovima proizvedenim u skladu sa tom dokumentacijom.

Rok važenja odobrenja

Član 31

- (1) Odobrenje za amatersku proizvodnju izdaje se sa rokom važenja do pet godina.
- (2) Za produženje roka važenja odobrenja za amatersku proizvodnju podnosi se zahtjev Agenciji, i dostavlja na uvid Dnevnik amaterski proizvedenog vazduhoplova.

Dnevnik amaterski proizvedenog vazduhoplova

Član 32

- (1) Proizvođač je dužan da za vrijeme proizvodnje amaterskog vazduhoplova vodi Dnevnik amaterske proizvodnje vazduhoplova (u daljem tekstu: Dnevnik proizvodnje).
- (2) U Dnevnik proizvodnje unose se:
 - 1) podaci iz odobrenja za amatersku proizvodnju;
 - 2) skice, mjere, vrste materijala i datum izrade djelova i podsklopova vazduhoplova, rezultati izvršenih ispitivanja i važnija zapažanja;
 - 3) podaci o upotrijebljenim alatima, mjernim uređajima i dr.;
 - 4) zapažanja rukovodioca gradnje;
 - 5) zapažanja vazduhoplovnog stručnjaka;
 - 6) skice i postupci izrade i mjere izrađenih glavnih sklopova;
 - 7) rezultati izvršenih funkcionalnih provjera komandi i drugih sistema na vazduhoplovu; i
 - 8) drugi podaci koje rukovodioca gradnje i/ili vazduhoplovni stručnjak smatraju bitnim.
- (3) Tačnost podataka u Dnevniku proizvodnje ovjerava rukovodilac gradnje.
- (4) Primjerak Dnevnika proizvodnje dostavlja se Agenciji.

Obaveza kontrole

Član 33

- (1) Za vrijeme amaterske proizvodnje vazduhoplova, a najkasnije prije sastavljanja sklopova koji se sklopljeni ne mogu provjeriti u pogledu usklađenosti sa projektom, upotrijebljenog materijala i tehnologije, tolerancija i kvaliteta izrade, rukovodilac gradnje je dužan da obavijesti vazduhoplovnog stručnjaka i omogućiti mu kontrolu sklopova.
- (2) Obavljenu kontrolu iz stava 1 ovog člana vazduhoplovni stručnjak ovjerava u Dnevniku proizvodnje.

Označavanje amaterski proizvedenog vazduhoplova

Član 34

Amaterski proizveden vazduhoplov, osim propisaniх oznaka, na vidljivom mjestu na spoljašnjoj strani vazduhoplova, najmanje sa dvije strane, mora imati natpis "AMATERSKI PROIZVEDEN VAZDUHOPLOV - AMATEUR BUILT AIRCRAFT" ispisan velikim latiničnim slovima visine najmanje 50 mm u boji koja je u jasnom kontrastu s bojom pozadine.

V. BIVŠI VOJNI VAZDUHOPLOVI

Prihvatanje projekata vojnog vazduhoplova

Član 35

- (1) Projekat vojnog vazduhoplova prihvata se bez postupka validacije ako su vazduhoplovi toga tipa provjereni u upotrebi u oružanim snagama.
- (2) Prototip i drugi vazduhoplovi neprovjerenih projekata koji su razvijani sa namjerom da budu korišćeni u vojne svrhe, ali nisu bili u upotrebi, smatraju se istorijskim odnosno istraživačkim, eksperimentalnim ili naučnim vazduhoplovima, u skladu sa odredbama ovog pravilnika.

Odobrenje za popravku i/ili modifikaciju

Član 36

Prije početka popravke i/ili modifikacije bivšeg vojnog vazduhoplova, rukovodilac gradnje je dužan da od Agencije pribavi Odobrenje za popravku i/ili modifikaciju bivšeg vojnog vazduhoplova.

Program popravke i/ili modifikacije

Član 37

Odobrenje za popravku i/ili modifikaciju bivšeg vojnog vazduhoplova izdaje se na osnovu Programa popravke i/ili modifikacije bivšeg vojnog vazduhoplova koji sadrži:

- 1) predavljanje vazduhoplova:
 - skice vazduhoplova u tri projekcije,
 - osnovne podatke o vazduhoplovu (proizvođač, tip, model, namjena, godina projektovanja, godina proizvodnje vazduhoplova koji će se popravljati, period upotrebe),
 - opis vazduhoplova, strukture, pogonske grupe i opreme,
 - približne podatke o performansama,
 - podatke o najvećoj dozvoljenoj masi (MTOM) pri polijetanju,
- 2) preliminarni opis nedostataka, neispravnosti i neusklađenosti sa izvornim projektom ili propisima;
- 3) podatke o mjestu na kome će se popravljati i/ili vršiti modifikacija vazduhoplova i o potrebnim tehnološkim postupcima, radionicama, alatu i opremi, kao i o predviđenom trajanju popravke i/ili modifikacije vazduhoplova;
- 4) prijedlog pravnog i/ili fizičkog lica koji obavljaju specijalizovane usluge popravke i/ili modifikacije (npr. popravka drvenih struktura, presvlačenje platnom, zavarivanje, izrada i popravka aluminijskih struktura, NDT, popravka radio opreme i instrumenata, revizija i popravka klipnih, turbinskih motora i propelera);
- 5) prijedlog rukovodioca gradnje, koji će rukovoditi poslovima popravke i/ili modifikacije bivšeg vojnog vazduhoplova uz njegovu pisanu saglasnost; i
- 6) prijedlog vazduhoplovnih stručnjaka, uz njihovu pisanu saglasnost.

Izdavanje odobrenja za popravku i/ili modifikaciju bivšeg vojnog vazduhoplova

Član 38

- (1) Na osnovu zahtjeva za izdavanje odobrenja za popravku i/ili modifikaciju bivšeg vojnog vazduhoplova Agencija procjenjuje mogućnost popravke i/ili modifikacije u skladu sa Programom popravke i/ili modifikacije iz člana 37 ovog pravilnika.
- (2) Ako Agencija procjeni da je moguće izvršiti popravku i/ili modifikaciju vazduhoplova izdaje Odobrenje za popravku i/ili modifikaciju bivšeg vojnog vazduhoplova (u daljem tekstu: Odobrenje za bivši vojni vazduhoplov).
- (3) U Odobrenje za bivši vojni vazduhoplov unose se:
 - 1) podaci o vrsti, kategoriji i namjeni vazduhoplova;
 - 2) ime i prezime rukovodioca gradnje koji rukovodi poslovima popravke i/ili modifikacije bivšeg vojnog vazduhoplova;
 - 3) ime i prezime vazduhoplovnih stručnjaka;
 - 4) rok važenja odobrenja za bivši vojni vazduhoplov.
- (4) Odobrenje za bivši vojni vazduhoplov izdaje se na period do 5 godina.

Dnevnik popravke i/ili modifikacije bivšeg vojnog vazduhoplova

Član 39

- (1) Rukovodilac gradnje je dužan da za vrijeme popravke i/ili modifikacije bivšeg vojnog vazduhoplova vodi Dnevnik popravke i/ili modifikacije bivšeg vojnog vazduhoplova (u daljem tekstu: Dnevnik bivšeg vojnog vazduhoplova).
- (2) U Dnevnik bivšeg vojnog vazduhoplova upisuju se:
 - 1) podaci iz odobrenja za bivši vojni vazduhoplov;
 - 2) zapisi o izvršenim radovima;
 - 3) skice, mjere, vrste materijala i datum izrade djelova i podsklopova vazduhoplova, rezultati izvršenih ispitivanja i važnija zapažanja;
 - 4) podaci o upotrijebljenim alatima, mjernim uređajima i dr.;
 - 5) rezultati izvršenih funkcionalnih provjera komandi i drugih sistema na vazduhoplovu;
 - 6) zapažanja vazduhoplovnog stručnjaka i rukovodioca gradnje; i
 - 7) drugi podaci koje rukovodilac gradnje i vazduhoplovni stručnjak smatraju bitnim.
- (3) Tačnost podataka upisanih u Dnevnik bivšeg vojnog vazduhoplova ovjerava rukovodilac gradnje.
- (4) Primjerak Dnevnika bivšeg vojnog vazduhoplova dostavlja se Agenciji.

Obaveza nadzora

Član 40

- (1) Rukovodilac gradnje dužan je da, prije sastavljanja sklopova koji se sklopljeni ne mogu provjeriti u pogledu saglasnosti sa projektom, upotrijebljenog materijala i tehnologije, tolerancija i kvaliteta izrade, obavijesti vazduhoplovnog stručnjaka i omogući mu kontrolu sklopova.
- (2) Obavljenju kontrolu iz stava 1 ovoga člana vazduhoplovni stručnjak ovjerava u Dnevniku bivšeg vojnog vazduhoplova.

Produženje odobrenja za bivši vojni vazduhoplov

Član 41

- (1) Zahtjev za produženje važenja odobrenja za bivši vojni vazduhoplov podnosi se Agenciji.
- (2) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana, dostavlja se Dnevnik bivšeg vojnog vazduhoplova.

Obavezna modifikacija bivšeg vojnog vazduhoplova

Član 42

Bivši vojni vazduhoplov se mora modifikovati tako da ne sadrži elemente koji se koriste isključivo za vojne svrhe.

Označavanje bivšeg vojnog vazduhoplova

Član 43

Bivši vojni vazduhoplov, osim propisanih oznaka, na vidljivom mjestu na spoljašnjoj strani vazduhoplova, najmanje sa dvije strane, mora imati natpis: "**BIVŠI VOJNI VAZDUHOPLOV – EX-MILITARY AIRCRAFT**" ispisan velikim latiničnim slovima, visine najmanje 50 mm, u boji koja je u jasnom kontrastu sa bojom pozadine.

VI. ULTRALAKI VAZDUHOPLOVI

Lista prihvaćenih tipova ultralakih vazduhoplova

Član 44

- (1) Listu prihvaćenih tipova ultralakih vazduhoplova (u daljem tekstu: ULV) sačinjava i na svojoj internet stranici objavljuje Agencija.
- (2) Određeni tip ULV se nalazi na listi nakon što se utvrdi da ispunjava zahtjeve za plovidbenost u skladu sa ovim pravilnikom ili ako ima prihvatljivu potvrdu nadležnog organa druge države da ispunjava zahtjeve za plovidbenost.
- (3) Lista prihvaćenih tipova ULV mora da sadrži:
 - 1) oznaku tipa i modela ULV,
 - 2) naziv i adresu proizvođača,
 - 3) postojeća odobrenja i certifikate za taj tip ULV i datum njegovog prihvatanja,
 - 4) certifikate proizvođača ULV,
 - 5) zahtjeve za plovidbenost koje ispunjava, i
 - 6) popis dokumentacije potrebne za utvrđivanje pripadnosti pojedinog ULV tome tipu.
- (4) Prihvatanje novog tipa ULV vrši Agencija, na osnovu uvida u priručnik za letenje, održavanje i popravku, koji dostavlja proizvođač.

Načini proizvodnje

Član 45

- (1) ULV se mogu proizvoditi serijski ili kao amaterski proizvedeni vazduhoplovi.
- (2) Serijski proizveden ULV mora imati potvrdu proizvođača o pripadnosti odgovarajućem tipu ULV.
- (3) Ako se ULV proizvodi kao amaterski proizveden vazduhoplov, njegova proizvodnja se vrši u skladu sa odredbama ovoga pravilnika kojima je uređena amaterska proizvodnja vazduhoplova.

Projektovanje ULV

Član 46

- (1) Projekat proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije serijski proizvedenih ULV moraju biti u skladu sa zahtjevima za certifikaciju iz Čikaške konvencije.
- (2) Projekat proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije serijski proizvedenih ULV mora biti ovjeren od proizvođača ULV, čime se daje saglasnost na projekat proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovoga člana, Agencija može odobriti proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju serijski proizvedenih ULV ako se uz zahtjev dostave:
 - 1) Prijedlog projekta,
 - 2) Program obavljanja radova,
 - 3) Prijedlog organizacije ili lica koje će obaviti proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju i
 - 4) Program ispitivanja.
- (4) Dokumentaciju iz stava 3 ovog člana izrađuje ili ovjerava vazduhoplovni stručnjak.

Zahtjevi za certifikaciju ULV

Član 47

- (1) ULV mora biti zadovoljavajuće čvrstine, stabilan i upravljiv, u skladu sa zahtjevima za certifikaciju.

- (2) Projekat sa razvijenim nacrtima i proračunima mora da ispita i ovjeri ovlašćena organizacija ili vazduhoplovni stručnjak.

Projekat proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije ULV

Član 48

- (1) Odobrenje za proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju ULV izdaje se na osnovu Projekta proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije koji se dostavlja Agenciji na saglasnost.
- (2) Projekat proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije ULV mora da sadrži:
- 1) predstavljanje vazduhoplova:
 - skicu vazduhoplova u tri projekcije,
 - osnovne podatke o vazduhoplovu (proizvođač, tip, model, serijski broj, namjena, godina projektovanja, godina proizvodnje vazduhoplova koji će se popravljati, istorijat vazduhoplova, prestanak upotrebe),
 - opis vazduhoplova, strukture, pogonske grupe i opreme,
 - približne podatke o performansama, i
 - podatke o najvećoj dozvoljenoj masi pri polijetanju;
 - 2) prethodni opis nedostataka, neispravnosti i neusklađenosti s izvornim projektom ili propisima;
 - 3) podatke o mjestu na kome će se vršiti proizvodnja i/ili popravka i/ili modifikacija vazduhoplova i o potrebnim tehnološkim postupcima, radionicama, alatu i opremi, kao i o predviđenom trajanju popravke i/ili izmjene;
 - 4) prijedlog pravnog i/ili fizičkog lica koji obavljaju specijalizovane usluge na ULV (npr. popravka drvenih struktura, presvlačenje platnom, zavarivanje, izrada i popravka aluminijskih struktura, NDT, popravka radio opreme i instrumenata, revizija i popravka klipnih, turbinskih motora i propelera);
 - 5) prijedlog rukovodioca gradnje koji rukovodi proizvodnjom i/ili popravkom i/ili izmjenom uz njegovu pisanu saglasnost;
 - 6) prijedlog vazduhoplovnog stručnjaka, uključenog u proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju uz njegovu pisanu saglasnost;
- (3) Izuzetno od stava 2 tačka 6 ovog člana imenovanje vazduhoplovnog stručnjaka nije potrebno ako se proizvodnja i/ili popravka i/ili modifikacija vrši po projektu organizacije koja serijski proizvodi ULV koji je predmet proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije.

Odobrenja za proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju ULV

Član 49

- (1) Na osnovu zahtjeva za izdavanje odobrenja za proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju ULV, Agencija procjenjuje mogućnost proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije u skladu sa projektom iz člana 48 ovog pravilnika.
- (2) Ako Agencija procijeni da je moguće izvršiti proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju ULV izdaje Odobrenje za proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju ULV (u daljem tekstu: Odobrenje za ULV).
- (3) U Odobrenje za ULV upisuju se sljedeći podaci:
- 1) proizvođač, tip, model i serijski broj vazduhoplova,
 - 2) ime i prezime rukovodioca gradnje koji rukovodi proizvodnjom i/ili popravkom i/ili izmjenom,
 - 3) ime i prezime vazduhoplovnih stručnjaka uključenog u proizvodnju i/ili popravku i/ili modifikaciju,
 - 4) rok važenja tog odobrenja.
- (4) Odobrenje za ULV izdaje se na period do 5 godina.

Dnevnik proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije ULV

Član 50

- (1) Rukovodilac gradnje dužan je da za vrijeme proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije ULV vodi Dnevnik popravke i/ili modifikacije ULV (u daljem tekstu: Dnevnik ULV).
- (2) U Dnevnik ULV upisuju se:
- 1) podaci iz odobrenja za ULV,
 - 2) zapisi o pojedinim obavljenim radovima,
 - 3) skice, mjere, vrste materijala i datum izrade djelova i podsklopova vazduhoplova, rezultati izvršenih ispitivanja i važnija zapažanja,
 - 4) podaci o upotrijebljenim alatima, napravama, mjernim uređajima i dr.,
 - 5) rezultati izvršenih funkcionalnih provjera komandi, motora i drugih sistema na vazduhoplovu,
 - 6) zapažanja vazduhoplovnog stručnjaka, i
 - 7) drugi podaci koje rukovodilac gradnje i vazduhoplovni stručnjak smatraju bitnim.
- (3) Tačnost podataka upisanih u Dnevnik ULV ovjerava rukovodilac gradnje.
- (4) Primjerak Dnevnika ULV dostavlja se Agenciji.

Obaveza nadzora

Član 51

- (1) Ukoliko se ULV proizvodi po sopstvenom projektu, koji je izradio i ovjerio vazduhoplovni stručnjak, rukovodilac gradnje je dužan da, prije sastavljanja sklopova koji se sklopljeni ne mogu provjeriti u pogledu saglasnosti sa projektom, upotrijebljenog materijala i tehnologije, tolerancija i kvaliteta izrade, obavijesti vazduhoplovnog stručnjaka i omogućiti mu kontrolu tih sklopova.
- (2) Obavljenju kontrolu iz stava 1 ovoga člana, vazduhoplovni stručnjak ovjerava u Dnevniku ULV.

Zahtjev za produženje važenja odobrenja za ULV

Član 52

- (1) Zahtjev za produženje važenja odobrenja za ULV podnosi se Agenciji.
- (2) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavlja se i Dnevnik ULV.

Ispitivanje nakon proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije

Član 53

- (1) Nakon obavljene proizvodnje i/ili popravke i/ili modifikacije ULV, vrši se ispitivanje ULV i sačinjava izvještaj sa rezultatima ispitivanja, koji se dostavlja Agenciji.
- (2) Ispitivanje iz stava 1 ovog člana, mora biti obavljeno u skladu sa programom ispitivanja dostavljenim uz zahtjev za odobrenje ULV.

Označavanje ULV vazduhoplova

Član 54

ULV, osim propisanih oznaka, na vidljivom mjestu na spoljašnjoj strani vazduhoplova, najmanje sa dvije strane, mora imati natpis: "**ULTRALAKI VAZDUHOPLOV - ULTRALIGHT AIRCRAFT**" ispisan velikim latiničnim slovima visine najmanje 50 mm, u boji koja je u jasnom kontrastu sa bojom pozadine.

VII. ŽIROPLANI DO 560 KG

Primjena na žiroplane

Član 55

Odredbe ovog pravilnika kojima su utvrđeni uslovi i način projektovanja, proizvodnje, popravke, modifikacije, kao i plovidbenost ULV primjenjuju se i na žiroplane mase do 560 kilograma.

VIII. JEDRILICE, UKLJUČUJUĆI I ONE KOJE SE NOŽNO LANSIRAJU, ČIJA MAKSIMALNA MASA KADA SU PRAZNE NE PRELAZI 80 KG U VERZIJI JEDNOSJEDA ILI 100 KG U VERZIJI DVOSJEDA

Primjena na jedrilice maksimalne mase kad su prazne do 80 u verziji jednosjeda i 100 kg u verziji dvosjeda

Član 56

Odredbe ovog pravilnika kojima su utvrđeni uslovi i način projektovanja, proizvodnje, popravke, modifikacije, kao i plovidbenost ULV, primjenjuju se i na jedrilice, uključujući i one koje se nožno lansiraju, čija maksimalna masa kada su prazne ne prelazi 80 kg u verziji jednosjeda ili 100 kg u verziji dvosjeda.

IX. REPLIKE ISTORIJSKIH ILI BIVŠIH VOJNIH VAZDUHOPLOVA

Primjena na replike istorijskih ili bivših vojnih vazduhoplova

Član 57

- (1) Odredbe ovog pravilnika koje se odnose na istraživačke, eksperimentalne i naučne vazduhoplove primjenjuju se i na replike istorijskih ili bivših vojnih vazduhoplova.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana Agencija može odobriti proizvodnju replike istorijskog ili bivšeg vojnog vazduhoplova u skladu sa uslovima, za projektovanje, proizvodnju, modifikaciju, i popravku koji se odnose na amaterski proizvedene vazduhoplove ako je u pitanju vazduhoplov nižih performansi i nižih tehnoloških zahtjeva.
- (3) Vazduhoplov iz stava 2 ovoga člana smatra se amaterski proizvedenim vazduhoplovom.

Označavanje replike istorijskog ili bivšeg vojnog vazduhoplova

Član 58

Replika istorijskog ili bivšeg vojnog vazduhoplova, osim propisanih oznaka, na vidljivom mjestu na spoljašnjoj strani vazduhoplova, mora imati, najmanje sa dvije strane, natpis: "**REPLIKA ISTORIJSKOG VAZDUHOPLOVA – HISTORICAL AIRCRAFT REPLICA** odnosno "**REPLIKA BIVŠEG VOJNOG VAZDUHOPLOVA – EX-MILITARY AIRCRAFT REPLICA**" ispisan velikim latiničnim slovima visine najmanje 50 mm, u boji koja je u jasnom kontrastu sa bojom pozadine.

X. BESPILOTNE VAZDUHOPLOVE I VAZDUHOPLOVNI MODELI ČIJA OPERATIVNA MASA JE VEĆA OD 20 KG I NE PRELAZI 150 KG;

Primjenjivi zahtjevi za bespilotne vazduhoplove i vazduhoplovni modeli čija operativna masa je veća od 20 kg i ne prelazi 150 kg

Član 59

Odredbe ovog pravilnika kojima su utvrđeni uslovi za projektovanje, proizvodnju, popravku, modifikaciju i plovidbenost istraživačkih, eksperimentalnih, naučnih vazduhoplova primjenjuju se na bespilotne vazduhoplove i vazduhoplovne modele čija operativna masa je veća od 20 kg i ne prelazi 150 kg.

Označavanje bespilotnih vazduhoplova i vazduhoplovnih modela čija operativna masa je veća od 20 kg i ne prelazi 150 kg

Član 60

Bespilotni vazduhoplovi i vazduhoplovni modeli čija je operativna masa veća od 20 kg i ne prelazi 150 kg, osim propisanih oznaka, na vidljivom mjestu na spoljašnjoj strani vazduhoplova, moraju imati, najmanje sa dvije strane, natpis: "**VAZDUHOPLOV BEZ POSADE – UNMANNED AIRCRAFT**" ispisan velikim latiničnim slovima visine najmanje 50 mm, u boji koja je u jasnom kontrastu sa bojom pozadine i natpis "**UPOZORENJE! OPERATOR VAZDUHOPLOVA MOŽDA NIJE SVJESTAN VAŠE PRISUTNOSTI**" "**WARNING! AIRCRAFT OPERATOR MIGHT NOT BE AWARE OF YOUR PRESENCE**" ispisan velikim latiničnim slovima visine najmanje 20 mm, bijele boje na crvenoj podlozi.

XI. OSTALI VAZDUHOPLOVI

Shodna primjena na ostale vazduhoplove

Član 61

Na projektovanje, prihvatanje, proizvodnju, modifikaciju, plovidbenost, održavanje i popravku vazduhoplova čija masa kad su prazni, sa gorivom, ne prelazi 70 kg, a ne pripada jednoj od kategorija vazduhoplova iz tač. 1 do 9 člana 3 ovog pravilnika, shodno se primjenjuju odredbe propisa kojima su uređeni uslovi i način upotrebe zrnja i paraglajdera.

XII. UVJERENJE O PLOVIDBENOSTI I POTVRDA O PROVJERI PLOVIDBENOSTI ANEKS II VAZDUHOPLOVA

Obaveza održavanja plovidbenosti Aneks II vazduhoplova

Član 62

- (1) Vlasnik ili operator, zavisno od ugovorene odgovornosti za plovidbenost predmetnog Aneks II vazduhoplova, utvrđene ugovorom o zakupu, je odgovoran za plovidbenost vazduhoplova i obezbjeđuje da se let obavi samo ako:
 - 1) se vazduhoplov održava u plovidbenom stanju,
 - 2) je sva odgovarajuća operativna oprema i oprema za slučaj nužde pravilno ugrađena i ispravna ili je jasno označeno da je neispravna,
 - 3) je uvjerenje o plovidbenosti važeće, i
 - 4) se vazduhoplov održava u skladu sa odobrenim Programom održavanja.
- (2) Ako je vazduhoplov dat u zakup, odgovornosti vlasnika prenose se na zakupca/operatora ako je zakupac/operator naveden u dokumentu o registraciji ili je tako utvrđeno ugovorom o zakupu.
- (3) Vođa vazduhoplova ili operator vazduhoplova, u slučaju komercijalnog vazdušnog prevoza, je odgovoran za obavljanje pretpoletnog pregleda, koji mora da obavi pilot ili drugo kvalifikovano lice.
- (4) Radi ispunjavanja odgovornosti iz stava 1 ovog člana, vlasnik ili operator vazduhoplova se stara o izradi Programa održavanja i njegovom odobravanju.
- (5) Održavanje vazduhoplova, koji se koriste za komercijalni vazdušni prevoz, i njihovih komponenti obavlja organizacija za održavanje odobrena u skladu sa ovim pravilnikom.
- (6) Operator koji ima odobrenje za obavljanje komercijalnih operacija mora:
 - 1) da ima odgovarajuće Odobrenje za održavanje vazduhoplova iz svoje flote u skladu sa ovim pravilnikom ili da zaključi ugovor sa takvom organizacijom; i
 - 2) da obezbijedi da se postupa u skladu sa stavom 1 ovog člana.
- (7) Vlasnik ili operator je dužan da omogući nadležnim vlastima pregled vazduhoplova i dokumentacije radi utvrđivanja ispunjenosti uslova utvrđenih ovim pravilnikom.

Izdavanje uvjerenja o plovidbenosti Aneks II vazduhoplova

Član 63

- (1) Vlasnik ili operator vazduhoplova podnosi zahtjev za izdavanje uvjerenja o plovidbenosti Agenciji.
- (2) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana prilažu se:
 - 1) Odobrenja i dokumenta utvrđena ovim pravilnikom, ili
 - 2) Uvjerenja o tipu ili drugi ekvivalentni dokument izdat od strane nadležnih organa ili organizacije koja je prihvatljiva Agenciji.
- (3) Postupak provjere plovidbenosti Aneks II vazduhoplova obuhvata:
 - 1) pregled dokumentacije,
 - 2) fizički pregled vazduhoplova, i
 - 3) po potrebi provjeru vazduhoplova u letu.
- (4) Vlasnik, odnosno operator Aneks II vazduhoplova dužan je da obezbijedi posadu vazduhoplova potrebnu za obavljanje provjere vazduhoplova u letu.
- (5) Prilikom obavljanja provjere u letu, predstavnik Agencije se ne mora nalaziti u Aneks II vazduhoplovu.

Pregled dokumentacije Aneks II vazduhoplova

Član 64

Pregled dokumentacije iz člana 63 stav 3 tačka 1 ovog pravilnika obuhvata provjeru:

- 1) Uvjerenja o tipu ili drugog ekvivalentnog dokumenta izdatog od nadležnog tijela ili organizacije koji je prihvatljiv Agenciji;
- 2) Zapis sati i ciklusa rada Aneks II vazduhoplova, motora i propelera;

- 3) Ažurnost i primjenjivost letačkog priručnika ili drugog ekvivalentnog dokumenta;
- 4) Programa održavanja;
- 5) Dokumentacije izvršenih radova;
- 6) da li su sve modifikacije i opravke urađene u skladu sa odobrenim projektom Agencije ili sa odobrenjima vazduhoplovnih vlasti država iz člana 10 stav 2 tačka (a) ovog pravilnika;
- 7) Da li su izvršeni svi nalozi za plovidbenost izdati od strane Agencije i/ili vazduhoplovnih vlasti država iz člana 10 stav 2 tačka (a) ovog pravilnika;
- 8) Da li su sve komponente sa ograničenim vijekom upotrebe identifikovane, registrovane i da li ima komponenti sa isteklim resursom;
- 9) Da li postoji važeći dokaz o mjerenju mase aktuelne konfiguracije Aneks II vazduhoplova; i
- 10) Da li postoji važeće Uvjerenje o nivou buke, ako je primjenjivo.

Fizički pregled Aneks II vazduhoplova

Član 65

Fizički pregled Aneks II vazduhoplova iz člana 63 stav 3 tačka 2 ovog pravilnika najmanje obuhvata provjeru:

- 1) postojanja svih zahtijevanih natpisa i oznaka;
- 2) Usklađenosti Aneks II vazduhoplova sa letačkim priručnikom ili drugim ekvivalentnim dokumentom;
- 3) Da li postoje neevidentirane neispravnosti; i
- 4) Da li postoji razlika između dokumentacije i fizičkog stanja Aneks II vazduhoplova.

Provjera u letu Aneks II vazduhoplova

Član 66

- (1) Nakon pregleda dokumentacije i fizičkog pregleda Aneks II vazduhoplova, na zahtjev Agencije, može se obaviti provjera Aneks II vazduhoplova u letu.
- (2) Provjera u letu se vrši nakon dobijanja Dozvole za let od strane Agencije.

Lice odgovorno za ispitivanje vazduhoplova u letu

Član 67

Ispitivanja vazduhoplova u letu može da obavi lice koje ima dozvolu pilota za sličnu vrstu vazduhoplova, najmanje 100 sati samostalnog letenja i saglasnost Agencije za obavljanje ispitivanja u letu.

Ispitivanje Aneks II vazduhoplova u letu

Član 68

- (1) Ispitivanje amaterski proizvedenih vazduhoplova u letu se obavlja na osnovu Programa ispitivanja amaterski proizvedenih vazduhoplova u letu.
- (2) Proizvođač dostavlja Agenciji na saglasnost Program ispitivanja amaterski proizvedenih vazduhoplova u letu.
- (3) Program ispitivanja amaterski proizvedenih vazduhoplova u letu mora da obuhvata najmanje:
 - 1) za amaterski proizveden avion ili motornu jedrilicu:
 - 20 sati letenja i 60 slijetanja;
 - penjanje na plafon leta;
 - let koji odgovara najvećoj autonomiji leta skraćen za 20 minuta;
 - letove najvećih brzina za određene konfiguracije vazduhoplova (položaj stajnog trapa i zakrilaca);
 - letove pod uslovima graničnih položaja centra težišta vazduhoplova;
 - letove na napadnom uglu bliskom slomu uzgona;
 - 2) za amaterski proizvedenu jedrilicu bez vlastitog pogona ili sa pomoćnim motorom:
 - 10 sati letenja i 30 slijetanja;
 - izvođenje lijevih i desnih zaokreta;
 - polijetanje i penjanje u aerovuči;
 - polijetanje i penjanje pomoću vitla;
 - polijetanje i penjanje na ostale načine predviđene u uputstvu za korišćenje amaterski proizvedenog vazduhoplova;
 - letove najvećih brzina za određene konfiguracije vazduhoplova (razni mogući položaji uzgonskih površina, kormila i površina koje stvaraju otpore u letu);
 - letove na napadnom uglu bliskom slomu uzgona;
 - uključivanje pomoćnog motora u letu, ako je ugrađen;
 - 3) za amaterski proizveden helikopter:
 - 20 sati letenja i 60 slijetanja;
 - penjanje na plafon leta;
 - let koji odgovara najvećoj autonomiji leta skraćen za 20 minuta;
 - letove najvećih brzina;
 - letove pod uslovima graničnih položaja centra težišta vazduhoplova;
 - lebdjenje;
 - 4) za amaterski proizveden žirokopter:
 - 20 sati letenja i 60 slijetanja;
 - penjanje na plafon leta;

- let koji odgovara najvećoj autonomiji leta skraćen za 20 minuta;
 - letove najvećih brzina;
 - letove pod uslovima graničnih položaja centra težišta vazduhoplova;
- 5) za amaterski proizveden balon:
- 5 sati letenja i 20 slijetanja;
 - penjanje do predviđenog plafona leta;
 - proba rada naprava za zakretanje i smanjivanje uzgona;
 - proba upravljivosti pri najnižem dozvoljenom pritisku goriva;
 - najveću dozvoljenu brzinu penjanja i spuštanja;
 - vezani let uz najveću dozvoljenu masu na polijetanju uvećanu faktorom opterećenja;
- 6) za amaterski proizveden vazdušni brod:
- 10 sati letenja i 30 slijetanja;
 - penjanje do predviđenog plafona leta;
 - stabilnost i upravljivost u cijelom rasponu brzina vazduhoplova;
 - izvođenje lijevih i desnih zaokreta u cijelom rasponu brzina;
 - provjera uređaja za smanjivanje uzgona;
 - lebdjenje;
 - najveću dozvoljenu brzinu penjanja i spuštanja;
 - vezani let uz najveću dozvoljenu masu na polijetanju uvećanu faktorom opterećenja.
- (4) Ako su ranije obavljena ispitivanja amaterski proizvedenog vazduhoplova u letu koji je proizveden prema istom projektu, trajanje ispitivanja u letu i broj letova mogu biti smanjeni na trećinu vrijednosti iz stava 3 ovoga člana.
- (5) Prilikom ispitivanja u letu ostalih Aneks II vazduhoplova iz ovog pravilnika primjenjuju se isti uslovi kao i za amaterski građene vazduhoplove tog tipa.

Ograničenja pri ispitivanju vazduhoplova u letu

Član 69

- (1) Prilikom ispitivanja vazduhoplova u letu ne smiju se obavljati grubi manevri ili akrobacije, osim ako je to predviđeno programom ispitivanja.
- (2) Ispitivanje vazduhoplova u letu mora da se obavlja iznad nenaseljenog područja.

Izdavanje uvjerenja o plovidbenosti Aneks II vazduhoplova

Član 70

- (1) Uvjerenje o plovidbenosti Aneks II vazduhoplova izdaje se na obrascu 25n iz Priloga 1 ovog pravilnika nakon:
- 1) izvršene provjere dokumentacije da:
- su ukupno vrijeme naleta i s njim povezani ciklusi naleta zmaja, motora i elise pravilno evidentirani;
 - je letački priručnik primjenljiv na konfiguraciju vazduhoplova i da je ažuran;
 - su obavljani potrebni radovi na održavanju vazduhoplova, u skladu sa odobrenim Programom održavanja;
 - su otklonjeni svi poznati kvarovi ili da su, kad je to primjenjivo, kvarovi preneseni na kontrolisan način;
 - su svi važeći nalozi za plovidbenost izvršeni i propisno evidentirani;
 - su sve izvršene modifikacije i popravke na vazduhoplovu evidentirane;
 - su sve komponente sa ograničenim vijekom upotrebe koje su ugrađene u vazduhoplov propisno identifikovane, evidentirane i da nisu prekoračile odobreni vijek upotrebe;
 - je svo obavljeno održavanje otpušteno (released) u skladu ovim pravilnikom;
 - aktuelni izvještaj o masi i balansu vazduhoplova odražava konfiguraciju vazduhoplova i da je važeći;
 - je vazduhoplov usaglašen sa najnovijom revizijom svog projekta tipa koju je odobrila Agencija; i
 - vazduhoplov ima uvjerenje o buci koje odgovara trenutnoj konfiguraciji,
- 2) odobrenja Programa održavanja,
- 3) odobrenja letačkog priručnika,
- 4) fizičkog pregleda Aneks II vazduhoplova, koji obuhvata pregled da li:
- su sve potrebne oznake i naljepnice pravilno postavljene;
 - je vazduhoplov usaglašen sa odobrenim letačkim priručnikom;
 - je konfiguracija vazduhoplova usaglašena sa odobrenom dokumentacijom;
 - postoji kvar sa kojim nije postupljeno u skladu sa odredbama ovog pravilnika; i
 - postoje neslaganje između vazduhoplova i dokumentovane provjere evidencije iz tačke (a), i
- 5) provjere u letu vazduhoplova, ako je vršena.
- (2) Uvjerenje o plovidbenosti Aneks II vazduhoplova se izdaje sa neograničenim rokom važenja i u skladu sa odredbama zakona o vazdušnom saobraćaju.
- (3) U uvjerenju u plovidbenosti Aneks II vazduhoplova se obavezno unosi ograničenje da vazduhoplov može letjeti isključivo u vazdušnom prostoru Crne Gore, izuzev ukoliko se za letenja vazduhoplova ne dobije odobrenje od strane druge države.
- (4) U uvjerenju o plovidbenosti Aneks II vazduhoplova se mogu upisati i druga ograničenja propisana od strane Agencije.
- (5) Prilikom izdavanja Uvjerenja o plovidbenosti, bez dodatnih provjera izdaje se i Potvrda o provjeri plovidbenosti.
- (6) Ako se imalac odrekne Uvjerenja o plovidbenosti Aneks II vazduhoplova ili se ono ukine uvjerenje o plovidbenosti se vraća Agenciji.

Izdavanje Potvrde o provjeri plovidbenosti Aneks II vazduhoplova

Član 71

- (1) Vlasnik, odnosno operator Aneks II vazduhoplova podnosi Agenciji zahtjev za izdavanje Potvrde o provjeri plovidbenosti.
- (2) Prilikom izdavanja Potvrde o provjeri plovidbenosti Aneks II vazduhoplova, Agencija obavlja provjeru plovidbenosti u skladu sa članom 70 stav 1 ovog pravilnika.
- (3) Potvrdu o provjeri plovidbenosti Aneks II vazduhoplova Agencija izdaje na obrascu 15n iz Priloga 2 ovog pravilnika sa rokom važenja do 12 mjeseci.
- (4) Ako se imalac odrekne potvrde o provjeri plovidbenosti Aneks II vazduhoplova ili je Agencija ukine, potvrda o provjeri plovidbenosti se vraća Agenciji.
- (5) Potvrda o provjeri plovidbenosti je nevažeća, ako Agencija ukine Uvjerjenje o plovidbenosti.

XIII. ODRŽAVANJE ANEKS II VAZDUHOPLOVA

Standardi održavanja Aneks II vazduhoplova

Član 72

- (1) Vlasnik, odnosno operator Aneks II vazduhoplova dužan je da obezbijedi da se poslovi održavanja i popravke Aneks II vazduhoplova obavljaju:
 - 1) u skladu sa dostupnim uputstvima proizvođača vazduhoplova i komponente,
 - 2) u skladu sa uslovima za održavanje i popravku određenog vazduhoplova koji je proizveden korišćenjem srodnih tehnologija proizvodnje, i
 - 3) u skladu sa uputstvima koje je izdala Agencija.
- (2) Ako je Aneks II vazduhoplov proizveden prema vlastitom projektu, nacrtima i proračunima, uz korišćenje sirovog materijala, poluproizvoda, uređaja i opreme i djelova postojećih vazduhoplova, vlasnik, odnosno operator Aneks II vazduhoplova dužan je da dostavi Agenciji na saglasnost uslove održavanja tog vazduhoplova ovjerene od vazduhoplovnog stručnjaka.
- (3) Ako je Aneks II vazduhoplov proizveden modifikacijom postojećeg vazduhoplova, vlasnik, odnosno operator Aneks II vazduhoplova dužan je da obezbijedi da se poslovi održavanja i popravke Aneks II vazduhoplova obavljaju u skladu sa uputstvima proizvođača vazduhoplova čijom modifikacijom je nastao Aneks II vazduhoplov, ili uputstvima organizacije ili lica koje je sačinilo projekat po kome je urađena modifikacija, posebno uzimajući u obzir modifikacije Aneks II vazduhoplova, ugrađene uređaje i opremu i njihov uticaj na poslove održavanja.
- (4) Ako uslovi iz stava 2 ovog člana i uputstvo iz stava 3 ovog člana ne postoje, vlasnik, odnosno operator Aneks II vazduhoplova dužan je da predloži uslove za održavanje i popravku Aneks II vazduhoplova, ovjerene od vazduhoplovnog stručnjaka.
- (5) Lice ili organizacija koji obavljaju radove održavanja odgovorni su samo za obavljene poslove.

Program održavanja Aneks II vazduhoplova

Član 73

- (1) Aneks II vazduhoplov se mora održavati u skladu sa Programom održavanja koji odobrava Agencija.
- (2) Program održavanja Aneks II vazduhoplova mora biti izrađen na osnovu dostupnih iskustava i uslova (priručnici proizvođača vazduhoplova, komponenti, priručnici razvijeni od strane operatora, itd.) iz perioda korišćenja, odnosno ispitivanja vazduhoplova, a ako oni nisu dostupni, Program održavanja Aneks II vazduhoplova se izrađuje uz nadzor vazduhoplovnog stručnjaka.
- (3) Program održavanja Aneks II vazduhoplova obuhvata redovne preglede s obzirom na nalet, broj letova i kalendarske rokove.
- (4) U Programu održavanja se definiše koji obim poslova samostalno može da obavlja fizičko lice koje ima važeću dozvolu za održavanje izdatu u skladu sa ovim pravilnikom ili pilot vazduhoplova.
- (5) Program održavanja Aneks II vazduhoplova sadrži podatke o komponentama koje imaju ograničen vijek trajanja, popravke ili ispitivanja utvrđene od proizvođača ili Agencije.
- (6) Izuzetno, može se odobriti Program održavanja Aneks II vazduhoplova za sve Aneks II vazduhoplove određenog tipa ili za grupu srodnih Aneks II vazduhoplova i tada je prihvatljiv za sve Aneks II vazduhoplove toga tipa ili grupe, pod uslovom da izmjene pojedinog Aneks II vazduhoplova nijesu takve da zahtijevaju izmjenu programa.

Dozvola za održavanje Aneks II vazduhoplova

Član 74

- (1) Zahtjev za izdavanje dozvole za održavanje Aneks II vazduhoplova podnosi se Agenciji.
- (2) Podnosilac zahtjeva mora da:
 - 1) ima navršениh 18 godina života u trenutka podnošenja zahtjeva,
 - 2) ima najmanje završenu srednju školu tehničkog smjera (mašinskog ili elektro) ili gimnaziju,
 - 3) pokaže ili dokaže poznavanje vazduhoplovnih propisa od značaja za poslove održavanja tog tipa vazduhoplova,
 - 4) ispunjava uslove za sticanje ovlaštenja za održavanje Aneks II vazduhoplova iz člana 76 ovog pravilnika.
- (3) Dozvola za održavanje Aneks II vazduhoplova se izdaje na obrascu 26n iz Priloga 4 ovog pravilnika na neograničen period.

Ukidanje ili privremeno ukidanje ili ograničavanje dozvole za održavanje Aneks II vazduhoplova

Član 75

- (1) Agencija ograničava, privremeno ukida ili ukida dozvolu za održavanje Aneks II vazduhoplova ako utvrdi da je sigurnost vazdušnog saobraćaja ugrožena, odnosno da je imalac dozvole:

- 1) stekao dozvolu za održavanje Aneks II vazduhoplova na osnovu falsifikovane dokumentacije;
 - 2) propustio da izvede zahtijevano održavanje i o tome ne obavijesti organizaciju ili lice koje je zahtijevalo održavanje;
 - 3) propustio da izvede zahtijevano održavanje, na osnovu sopstvenog pregleda, i o tome ne obavijesti organizaciju ili lice u čiju korist je održavanje bilo namijenjeno;
 - 4) nemarno obavlja održavanje;
 - 5) falsifikuje evidencije o održavanju;
 - 6) izdao uvjerenje o tehničkoj ispravnosti i pored saznanja da radovi održavanja navedeni u uvjerenju nijesu obavljeni ili bez provjere da li su bili obavljeni; ili
 - 7) obavljao održavanja ili izdavao uvjerenje o tehničkoj ispravnosti pod uticajem alkohola ili psihoaktivnih supstanci.
- (2) U slučaju da je imao dozvole za održavanje vazduhoplova, izdate u skladu sa Pravilnikom o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji obavljaju ove poslove, dozvola ukinuta ili privremeno ukinuta ili ograničena, Agencija mu može izdati dozvolu za održavanje Aneks II vazduhoplova, ako ispunjava uslove iz ovog pravilnika.

Obuka za sticanje ovlaštenje za održavanje Aneks II vazduhoplova

Član 76

Obuka za sticanje ovlaštenja za tip Aneks II vazduhoplova može se obaviti:

- 1) kod proizvođača vazduhoplova,
- 2) u organizaciji za održavanje koja je ovlašćena od strane proizvođača tog vazduhoplova po programu kojeg je odobrila nadležna civilna vazduhoplovna vlast države proizvođača vazduhoplova ili nadležna civilna vazduhoplovna vlast države u kojoj se nalazi ovlašćena organizacija,
- 3) u organizaciji koja je po svojoj djelatnosti prihvatljiva Agenciji, ili
- 4) kod instruktora odobrenog od strane Agencije i po programu odobrenom od strane Agencije.

Upis ovlaštenja za održavanje Aneks II vazduhoplova

Član 77

- (1) Nakon završene obuke za sticanje ovlaštenja za održavanje Aneks II vazduhoplova, nosilac dozvole podnosi zahtjev za upis ovlaštenja za održavanje u dozvolu za održavanje Aneks II vazduhoplova.
- (2) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavlja se potvrda o završenoj obuci za sticanje ovlaštenja za održavanje vazduhoplova.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovog člana za amaterski, ULV ili vazduhoplov za upotrebu u istraživačke, eksperimentalne ili naučne svrhe uz zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavlja se dokaz o učestvovanju u projektovanju, proizvodnji ili izmjeni vazduhoplova za koji se traži ovlaštenje za održavanje Aneks II vazduhoplova ili potvrda o praktičnom iskustvu u trajanju od najmanje 6 mjeseci na održavanje Aneks II vazduhoplova za koji se traži ovlaštenje za održavanje.
- (4) Ako podnosilac zahtjeva za izdavanje ovlaštenja za održavanje Aneks II vazduhoplova ima dozvolu za održavanje vazduhoplova, izdatu u skladu sa Pravilnikom o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji obavljaju ove poslove ili shodno Pravilniku o stručnoj spremi, stručnoj obuci, ispitima, dozvolama i ovlaštenjima vazduhoplovno-tehničkog osoblja i vazduhoplovnog osoblja tehničke pripreme za vazduhoplov ili grupu vazduhoplova iste ili veće složenosti od Aneks II vazduhoplova, za koji se traži ovlaštenje za održavanje, ne dostavlja potvrde iz st. 2 i 3 ovog člana.
- (5) Agencija, nakon provjere dostavljene dokumentacije, vrši upis ovlaštenja za održavanje Aneks II vazduhoplova u dozvolu za održavanje Aneks II vazduhoplova, u skladu sa ovim pravilnikom.
- (6) Nosiocu dozvole za održavanje vazduhoplova izdate u skladu sa Pravilnikom o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji obavljaju ove poslove ovlaštenje za održavanje Aneks II vazduhoplova upisuje se u rubriku XIII EASA obrasca 26.
- (7) Ovlaštenje za održavanje Aneks II vazduhoplova važi 5 godina.

Uvjerenje o tehničkoj ispravnosti vazduhoplova

(CRS)

Član 78

- (1) Aneks II vazduhoplov može da bude pušten u upotrebu (released to service) ako je uvjerenje o tehničkoj ispravnosti izdato poslije obavljenih radova održavanja i ako se utvrdi da su radovi održavanja pravilno obavljeni od strane:
 - 1) odgovarajućeg osoblja koje vrši certifikaciju u ime organizacije za održavanje odobrene u skladu sa članom 82 ovog pravilnika;
 - 2) osoblja koje vrši certifikaciju sa odgovarajuće upisanim ovlaštenjem u važeću dozvolu za održavanje vazduhoplova upisanim u skladu sa članom 77 ovog pravilnika, osim za složene poslove održavanja, koji se obavljaju u skladu sa tačkom 1 ovog stava; ili
 - 3) pilota-vlasnika za radove za koje ima odobrenje prema odobrenom Programu održavanja.
- (2) Složeni poslovi održavanja obuhvataju poslove održavanje pobrojane u Dodatku VII, Aneksa I, Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji obavljaju ove poslove („Službeni list CG“ br. 57/15 i 69/15).
- (3) Izuzetno od stava 1 tačka 1 ovog člana, u nepredviđenim situacijama, kad je vazduhoplov prizemljen na mjestu u kome nema odgovarajuće odobrene organizacije za održavanje odobrene u skladu sa članom 82 ovog pravilnika i nema odgovarajućeg osoblja ovlaštenog u skladu sa članom 77 ovog pravilnika koje vrši certifikaciju, vlasnik može da ovlasti bilo koje lice, koje ima najmanje tri godine odgovarajućeg iskustva na održavanju vazduhoplova sličnog tipa i odgovarajuću kvalifikaciju prema

Dijelu 66 da obavi radove održavanja u skladu sa standardima iz člana 72 ovog pravilnika i da pusti (release) u upotrebu vazduhoplov.

- (4) U slučaju iz stava 2 ovog člana vlasnik mora da:
 - 1) pribavi i čuva u evidenciji vazduhoplova detalje o cjelokupnim radovima i o kvalifikacijama lica koje je izdalo uvjerenje;
 - 2) obezbijedi da se takvo održavanje, najkasnije u roku od sedam dana od dana izvršenih radova, provjeri i otpusti (released) u skladu sa stavom 1 ovog člana; i
 - 3) obavijesti Agenciju o davanju ovlašćenja za izdavanje uvjerenja, u roku od sedam dana od dana davanja ovlašćenja tom licu.

Sadržaj Uvjerenja o tehničkoj ispravnosti

Član 79

- (1) Uvjerenje o tehničkoj ispravnosti mora da bude upisano u tehničke knjige.
- (2) Uvjerenje o tehničkoj ispravnosti sadrži:
 - 1) osnovne podatke o obavljenom održavanju;
 - 2) datum kad je održavanje završeno;
 - 3) identitet organizacije i/ili lica koje izdaje uvjerenje o tehničkoj ispravnosti, što uključuje:
 - pozivanje na referentni broj uvjerenja organizacije za održavanje koja je odobrena u skladu sa članom 82 ovog pravilnika, i na
 - odobrenje osoblja koje vrši certifikaciju koje izdaje uvjerenje o spremnosti za upotrebu, i
 - 4) ograničenja plovidbenosti ili operacija, ako postoje.
- (3) Uvjerenje o tehničkoj ispravnosti ne izdaje se ako postoji bilo koja poznata neusaglašenost koja ugrožava sigurnost letenja.

Ovlašćenje pilota-vlasnika

Član 80

- (1) Lice koje je kvalifikovano kao pilot/vlasnik, mora da ima:
 - 1) važeću pilotsku dozvolu (ili ekvivalent) koju je izdala ili priznala Agencija sa odgovarajućim ovlašćenjem za tip ili klasu vazduhoplova;
 - 2) u svom ili zajedničkom vlasništvu vazduhoplov, odnosno mora da bude:
 - jedno od fizičkih lica upisanih u registar, ili
 - član neprofitnog pravnog lica osnovanog u svrhe rekreacije, ako je pravno lice upisano u registar kao vlasnik ili operater, i on je neposredno uključen u donošenje odluka pravnog lica i pravno lice ga je imenovalo za održavanje koje obavlja pilot/vlasnik.
- (2) Za vazduhoplov čiji MTOM ne prelazi 2.730 kg, pilot/vlasnik može da izda uvjerenje o tehničkoj ispravnosti poslije ograničenog održavanja koje obavlja pilot/vlasnik kako je navedeno u Program održavanja.
- (3) Obim ograničenog održavanja koje obavlja pilot/vlasnik mora se navesti u Programu održavanja vazduhoplova.

Produženje i obnova ovlašćenja za održavanje Aneks II vazduhoplova

Član 81

- (1) Nosilac ovlašćenja za održavanje Aneks II vazduhoplova podnosi Agenciji zahtjev za produženje važenja ili obnovu ovlašćenja.
- (2) Uz zahtjev za produženje važenja ovlašćenja za održavanje Aneks II vazduhoplova, nosilac ovlašćenja podnosi dokaz da je u periodu važenja ovlašćenja vršio poslove održavanje Aneks II vazduhoplova u trajanju od najmanje 12 mjeseci u kontinuitetu ili 24 mjeseca sa prekidima.
- (3) Uz zahtjev za obnovu ovlašćenja za održavanje Aneks II vazduhoplova, nosilac ovlašćenja, ukoliko je od isteka ovlašćenja prošlo više od 90 dana, podnosi dokaz o završenom kursu obnove znanja za svaki tip vazduhoplova za koji je imao upisano ovlašćenje u dozvolu prije njegovog isteka, a za koji je podnio zahtjeva za obnovu.
- (4) Izuzetno od stava 3 ovog člana, ako je od datuma isteka važenja ovlašćenja za održavanje Aneks II vazduhoplova proteklo manje od 90 dana, ovlašćenje će se obnoviti u skladu sa stavom 2 ovog člana.

Odobrenje organizacije za održavanje Aneks II vazduhoplova

Član 82

Za dobijanje odobrenja za održavanje Aneks II vazduhoplova, organizacija za održavanje vazduhoplova mora da ima:

- 1) uspostavljenu organizacionu strukturu adekvatnu traženom ovlašćenju za obavljanje radova održavanja na Aneks II vazduhoplovu koji je predmet ovog pravilnika, sa jasnom raspodjelom nadležnosti i odgovornosti,
- 2) dovoljan broj stručnog osoblja sa ovlašćenjima za održavanje Aneks II vazduhoplova za koje se traži odobrenje,
- 3) procedure za obavljanje traženog obima poslova,
- 4) neophodne alate, opremu i prostorije za obavljanje traženog obima poslova, i
- 5) priručnik organizacije za održavanje vazduhoplova, odobren od Agencije.

Priručnik organizacije za održavanje Aneks II vazduhoplova

Član 83

Priručnik iz člana 82 stav 1 tačka 5 ovog pravilnika mora da sadrži:

- 1) izjavu, potpisanu od strane odgovornog rukovodioca organizacije za održavanje vazduhoplova (accountable manager), kojom se potvrđuje da priručnik i ostali prateći priručnici, na koje se poziva, omogućavaju stalnu usklađenost

- organizacije sa odredbama ovog pravilnika. Ako odgovorni rukovodilac nije istovremeno i glavni rukovodilac, odgovorni rukovodilac i glavni rukovodilac zajednički potpisuju izjavu;
- 2) politiku sigurnosti i kvaliteta organizacije;
 - 3) zvanja i lična imena imenovanih lica;
 - 4) organizacionu šemu;
 - 5) spisak ovlašćenog osoblja;
 - 6) opšti opis ljudskih resursa;
 - 7) opšti opis objekata na svakoj adresi navedenoj u uvjerenju o osposobljenosti organizacije za održavanje;
 - 8) specifikaciju obima radova organizacije koja se odnosi na obim odobrenja;
 - 9) postupak obavještanja o promjenama u organizaciji;
 - 10) postupak u kome se mijenja priručnik organizacije;
 - 11) spisak operatora, kad je primjenljivo, kojima organizacija pruža usluge održavanja vazduhoplova;
 - 12) spisak organizacija podgovarača, ako je primjenljivo;
 - 13) spisak linijskih stanica, ako je primjenljivo;
 - 14) odgovarajući spisak organizacija sa kojima ima zaključen ugovor.

Važenje odobrenja za održavanje Aneks II vazduhoplova

Član 84

- (1) Odobrenje za održavanje Aneks II vazduhoplova izdaje se na neograničen period i važi pod uslovom da:
 - 1) pravno lice ispunjava uslove propisane ovim pravilnikom,
 - 2) Agencija ima pristup, radi utvrđivanja stalne usklađenosti sa odredbama ovog pravilnika, i
 - 3) se ne odrekne odobrenja za održavanje Aneks II vazduhoplova ili da nije ukinuto.
- (2) U slučaju iz stava 1 tačka 3 ovog člana Odobrenje za održavanje Aneks II vazduhoplova se mora vratiti Agenciji.
- (3) Odobrenje za održavanje iz stava 1 ovog člana izdaje Agencija na obrascu 3n iz Priloga 5 ovog pravilnika.

Komponente

Član 85

- (1) U toku proizvodnje, popravke, modifikacije i održavanja Aneks II vazduhoplova u vazduhoplov se može ugraditi certifikovana komponenta (nova ili korišćena), koja nema potvrdu o spremnosti za upotrebu.
- (2) Osim certifikovanih, u Aneks II vazduhoplove se mogu ugraditi i necertifikovane komponente kao i druga oprema po potrebi prilagođena upotrebi na Aneks II vazduhoplovu.
- (3) Prilikom izrade projekata, kao i prilikom proizvodnje, popravke, modifikacije i održavanja Aneks II vazduhoplova, za komponente koje nisu certifikovani vazduhoplovni djelovi, potrebno je dokazati podobnost za njihovu upotrebu.

Naredbe o plovidbenosti i servisna pisma (bilteni)

Član 86

- (1) Vlasnik, odnosno operator Aneks II vazduhoplova dužan je da obezbijedi praćenje i primjenu naredbi o plovidbenosti i servisnih pisama (biltena) koje objave vazduhoplovne vlasti država iz člana 10 stav 2 tačka 1 ovog pravilnika.
- (2) Naredbe o plovidbenosti koje izdaje Agencija mogu se odnositi na vazduhoplov ili na ugrađene komponente u Aneks II vazduhoplov.
- (3) Naredbe o plovidbenosti koje izdaje Agencija mogu se odnositi i na komponente koje nijesu certifikovane, a ugrađene su na Aneks II vazduhoplovima.
- (4) Vlasnik odnosno operator Aneks II vazduhoplova je dužan da sprovede naredbe o plovidbenosti i servisna pisma (biltene) koje je proizvođač Aneks II vazduhoplova, označio kao obavezne za taj Aneks II vazduhoplov ili za ugrađene komponente u njemu.

XIV. DOZVOLA ZA LET ANEKS II VAZDUHOPLOVA

Izdavanje Dozvole za poseban let Aneks II vazduhoplova

Član 87

- (1) Zahtjev za izdavanje Dozvola za let Aneks II vazduhoplova sadrži:
 - 1) namjenu leta.
 - 2) oblasti u kojima vazduhoplov nije usklađen sa propisanim uslovima za plovidbenost, i
 - 3) uslove leta koji su odobreni od strane Agencije.
- (2) Dozvolu za let Aneks II vazduhoplova izdaje Agencija na osnovu zahtjeva koji podnosi vlasnik ili operator Aneks II vazduhoplov.
- (3) Dozvola za let iz stava 2 ovog člana izdaje se za:
 - 1) razvoj novog tipa vazduhoplova;
 - 2) dokazivanje usklađenosti sa propisanim uslovima ili projektnim zahtjevima (certification)
 - 3) proizvodne provjere u letu novoproducenog vazduhoplova;
 - 4) let vazduhoplova čija je proizvodnja u toku, između proizvodnih objekata;
 - 5) let vazduhoplova radi njegovog prihvatanja od operatora;
 - 6) isporuku ili izvoz vazduhoplova;
 - 7) let vazduhoplova u cilju provjere plovidbenosti;
 - 8) ispitivanje tržišta, uključujući obuku osoblja;
 - 9) izložbe i aero mitinge;

- 10) let vazduhoplova do mjesta održavanja ili pregleda plovidbenosti ili do mjesta skladištenja;
 - 11) let vazduhoplova sa masom većom od njegove maksimalno odobrene mase na polijetanju, za letove koji su udaljeniji od uobičajenih preleta iznad vode ili zemlje, gdje nije obezbjeđena odgovarajuća infrastruktura za slijetanje ili gdje nije dostupno odgovarajuće gorivo;
 - 12) postavljanje rekorda, takmičenje u vazduhu i slična takmičenja;
 - 13) let vazduhoplova koji ispunjava uslove za plovidbenost, prije nego što se utvrdi da ispunjava i zahtjeve za zaštitu životne sredine; ili
 - 14) rekreativno letenje pojedinih nekompleksnih vazduhoplova ili tipova vazduhoplova, za koje uvjerenje o plovidbenosti nije odgovarajuće.
- (4) Agencija izdaje dozvolu za let na obrascu 20n iz Priloga 3 ovog pravilnika.
 - (5) U dozvoli za let navodi se namjena leta i svi uslovi i ograničenja koji su odobreni u skladu sa članom 88 ovog pravilnika.
 - (6) Ako se utvrdi da neki od uslova iz člana 88 ovog pravilnika nije ispunjen, dozvola za let se ukida.

Uslovi leta **Član 88**

Uslovi leta iz člana 87 stav 1 tačka 3 ovog pravilnika obuhvataju:

- 1) konfiguraciju za koju se zahtijeva dozvola za let;
- 2) sve uslove ili ograničenja neophodna za sigurno korišćenje Aneks II vazduhoplova, uključujući:
 - uslove ili ograničenja puta/vazdušnog prostora koji se zahtijevaju za let;
 - uslove i ograničenja koji se odnose na posadu koja upravlja Aneks II vazduhoplovom;
 - ograničenja koja se odnose na prevoz lica koja ne spadaju u posadu Aneks II vazduhoplova;
 - operativna ograničenja, posebne postupke ili tehničke uslove;
 - pojedinačni program provjere u letu (ako je potreban); i
 - posebne aranžmane vezane za plovidbenost, uključujući uputstva za održavanje i režim po kome se održavanje obavlja;
- 3) dokaz da je Aneks II vazduhoplov sposoban da sigurno leti prema uslovima ili ograničenja iz tačke 2 ovog člana; i
- 4) metod koji je bio korišćen za provjeru konfiguracije Aneks II vazduhoplova, da bi se utvrdili uslovi i dalje ispunjavali.

Zahtjev za odobravanje uslova leta **Član 89**

- (1) Zahtjev za odobravanje uslova leta podnosi se Agenciji na obrascu koji utvrđuje Agencija.
- (2) Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana dostavljaju se:
 - 1) predloženi uslovi leta;
 - 2) dokumenta kojima se dokazuje da je Aneks II vazduhoplov sposoban da sigurno leti prema predloženim uslovima leta; i
 - 3) izjava Vazduhoplovnog stručnjaka da je Aneks II vazduhoplov sposoban da sigurno leti prema predloženim uslovima i ograničenjima.

Odobravanje uslova leta **Član 90**

- (1) Ako utvrdi da je vazduhoplov sposoban da sigurno leti prema utvrđenim uslovima i ograničenjima, Agencija odobrava uslove leta.
- (2) Agencija može, radi odobravanja uslova leta, da zahtijeva od podnosioca zahtjeva za odobravanje uslova leta da sprovede dodatne provjere ili ispitivanja.

XV. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 91

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi:

- 1) Pravilnik o načinu i postupku utvrđivanja plovidbenosti vazduhoplova („Službeni list RCG“, br. 22/05),
- 2) Pravilnika o stručnoj spremi, stručnoj obuci, ispitima, dozvolama i ovlaštenjima vazduhoplovno-tehničkog osoblja i vazduhoplovnog osoblja tehničke pripreme („Službeni list SFRJ“, br. 35/87 i 8/89 i „Službeni list SRJ“, br. 11/93), i
- 3) Pravilnika o amaterskoj gradnji vazduhoplova („Službeni list SFRJ“, br. 19/82)

Član 92

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01/2-1309/3-16
Podgorica, 05.10.2016. godine

Direktor,
Dragan Đurović, s.r.

1 Prilog ovog pravilnika objavljen je u elektronskom izdanju “Službenog lista CG”, broj 66/2016 i može se pogledati i preuzeti sa sajta “Službenog lista CG”, na adresi www.sluzbenilist.me

Obrazac Uvjerenja o plovidbenosti

UVJERENJE O PLOVIDBENOSTI
CERTIFICATE OF AIRWORTHINESS

1. Označa države pripadnosti i registarska oznaka <i>Nationality and registration marks</i>	CRNA GORA <i>MONTENEGRO</i> Agencija za civilno vazduhoplovstvo <i>Civil aviation agency</i>	Broj u registru <i>Reference number</i> 3. Serijski broj vazduhoplova <i>Aircraft serial number</i>
4. Kategorije <i>Categories</i>		
<p>5. Ovo Uvjerenje o plovidbenosti vazduhoplova izdato je u skladu Zakonom o vazdušnom saobraćaju i Pravilnikom o projektovanju, proizvodnji, popravci, modifikaciji, održavanju i provjeri plovidbenosti Anex II vazduhoplova za gore navedeni vazduhoplov koji se smatra plovidbenim ako se održava i koristi u skladu sa navedenim i odgovarajućim ograničenjima u korištenju. <i>This Certificate of Airworthiness is issued pursuant to the Law on Air Traffic and Rules on aircraft designing, production, overhaul, modification, maintenance and Airworthiness review Annex II aircraft in respect of the abovementioned aircraft which is considered to be airworthy when maintained and operated in accordance with the foregoing and the pertinent operating limitations.</i></p> <p>Ograničenja / napomena: <i>Limitation/Remark:</i></p> <p>Datum izdavanja: <i>Date of issue:</i></p> <p>Potpis: <i>Signature:</i> _____</p>		
<p>6. Ovo Uvjerenje o plovidbenosti važi dok ga nadležna vlast države članice registar ne povuče. <i>This Certificate of Airworthiness is valid unless revoked by the competent authority of the Member State of registry.</i></p> <p>Važuća Potvrda o provjeri plovidbenosti mora da prati ovo uvjerenje. <i>A current Airworthiness Review Certificate shall be attached to this certificate.</i></p>		

Obrazac 25n izdanje 0

Ova dozvola mora biti uvijek, za vrijeme svih letova, na vazduhoplovu
This certificate shall be carried on board during all flights

Obrazac Potvrda o provjeri plovidbenosti

POTVRDA O PROVJERI PLOVIDBENOSTI
AIRWORTHINESS REVIEW CERTIFICATE

PPP BROJ: [REDACTED]

ARC REFERENCE:

Prema Pravilniku o projektovanju, proizvodnji, popravci, modifikaciji, održavanju i provjeri plovidbenosti Aneks II vazduhoplova koji je trenutno na snazi, Agencija za civilno vazduhoplovstvo ovim potvrđuje da se sljedeći vazduhoplov:
Pursuant to Rules on aircraft designing, production, overhaul, modification, maintenance and Airworthiness review Annex II aircraft for the time being in force, the Civil Aviation Agency hereby certifies that the following aircraft:

Proizvođač vazduhoplova:

Aircraft manufacturer:

Oznaka proizvođača:

Manufacturer's designation:

Oznaka registracije vazduhoplova:

Aircraft registration:

Serijski broj vazduhoplova:

Aircraft serial number:

smatra plovidbenim u vrijeme pregleda.
considered airworthy at the time of the review.

Datum izdavanja:

Date of issue:

Datum prestanka važenja:

Date of expiry:

Potpis:

Signed:

Broj ovlašćenja:

Authorisation No:

Obrazac Dozvole za let

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

Dozvola za let

Permit to Fly

Broj dozvole za let / Number Permit to Fly 40-	Izdanje / Issue(Revision no.)
<p>Ova dozvola je izdata u skladu sa članom 87 Pravilnika o projektovanju, proizvodnji, popravci, modifikaciji, održavanju i provjeri plovidbenosti Aneks II vazduhoplova i njome se potvrđuje da je vazduhoplov sposoban za siguran let u svrhu i pod uslovima navedenim u njoj. <i>This permit to fly is issued pursuant to article 87 Rules on aircraft designing, production, overhaul, modification, maintenance and Airworthiness review Annex II aircraft and certifies that the aircraft is capable of safe flight for the purpose.</i></p> <p>Ova dozvola važi i u vazдушnom prostoru drugih država, ako se dobije posebno odobrenje nadležnih vlasti tih država. <i>This permit is also valid for flight to and within other countries provided separate approval is obtained from the competent authorities of such States.</i></p>	1. Registarska oznaka <i>Nationality and Registration marks</i>
2. Tip ili proizvođač vazduhoplova <i>Aircraft manufacture/ type</i>	3. Serijski broj vazduhoplova <i>Serial No:</i>
4. Ova dozvola pokriva [u skladu sa članom 87 PPPPMOPP] <i>The permit covers [purpose in accordance with article 87 RADPOMMAR]</i>	
5. Nosilac / Holder	
6. Uslovi / Napomene / Conditions / remarks	
7. Dozvola važi / Validity period	
8. Mjesto i datum izdavanja <i>Place and date of issue</i>	9. Potpis ovlašćene osobe <i>Signature of the competent authority representative</i>

Obrazac dozvole za održavanje vazduhoplova

IVa. Prezime i ime imaoca <i>Full name of holder</i>	
IVb. Datum i mjesto rođenja <i>Date and place of birth</i>	
V. Adresa imaoca <i>Address of holder</i>	
VI. Državljanstvo imaoca <i>Nationality of holder</i>	
VII. Potpis imaoca <i>Signature of holder</i>	
X. Datum i potpis ovlaštenog lica <i>Signature of issuing officer & date</i>	09.05.2013.
XI. Pečat ili žig izdavaoca dozvole <i>Seal or stamp of issuing authority</i>	
III. Broj dozvole: ME.AML.XXXX <i>Licence No:</i>	

XIII. OGRANIČENJA <i>LIMITATIONS</i>
Rad na:
Excluding:
Važi do: <i>Valid until:</i>
III. Broj dozvole: ME.AML.XXXX <i>Licence No:</i>

XII. OVLAŠĆENJE ZA VAZDUHOPLOVE <i>AIRCRAFT RATINGS</i>	
Ovlašćenje za vazduhoplov <i>Aircraft rating</i>	Pečat i datum <i>Stamp & Date</i>
III. Broj dozvole: ME.AML.XXXX <i>Licence No:</i>	

VIII. USLOVI / CONDITIONS:
<p>Ova dozvola važi samo ako je potpisana od imaoca dozvole, uz ličnu ispravu sa fotografijom imaoca dozvole. <i>This licence shall be signed by the holder and be accompanied by an identity document containing a photograph of the licence holder.</i></p> <p>Prava imaoca ove dozvole propisana su Pravilnikom o projektovanju, proizvodnji, popravci, modifikaciji, održavanju i provjeri plovidbenosti Aneks II vazduhoplova. <i>The privileges of the holder of this licence are prescribed by Rules on aircraft designing, production, overhaul, modification, maintenance and Airworthiness review Annex II aircraft.</i></p> <p>Ova dozvola važi do datuma koji je naveden na stranici sa ograničenjima, ako prethodno nije suspendovana ili stavljena van snage. <i>This licence remains valid until the date specified on the limitation page unless previously suspended or revoked.</i></p>
III. Broj dozvole: ME.AML.XXXX <i>Licence No:</i>

I.

MONTENEGRO
CIVIL AVIATION AGENCY

II.

**DOZVOLA
ZA ODRŽAVANJE VAZDUHOPLOVA**

*AIRCRAFT MAINTENANCE
LICENCE*

III.

Broj dozvole: ME.AML.XXXX
Licence No:

NAMJERNO OSTAVLJENO PRAZNO

INTENTIONALY LEFT BLANK

MONTENEGRO
CIVIL AVIATION AGENCY
UVJERENJE O OSPOSOBLJENOSTI ORGANIZACIJE ZA ODRŽAVANJE
MAINTENANCE ORGANISATION APPROVAL CERTIFICATE

Stranica 1 od 2
Page of

BROJ: ME.145N.xxxx
REFERENCE:

Na osnovu Pravilnika o projektovanju, proizvodnji, popravci, modifikaciji, održavanju i provjeri plovidbenosti Aneks II vazduhoplova koji je trenutno na snazi i poštovanja dolje navedenih uslova, Agencija za civilno vazduhoplovstvo ovim potvrđuje da je:

Pursuant to Rules on aircraft designing, production, overhaul, modification, maintenance and Airworthiness review Annex II aircraft for the time being in force and subject to the condition specified bellow, the Civil Aviation Agency hereby certifies:

Naziv organizacije
lokacija

organizacija za održavanje usaglašena sa članom 84 Pravilnik o projektovanju, proizvodnji, popravci, modifikaciji, održavanju i provjeri plovidbenosti Aneks II vazduhoplova odobrena za održavanje vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja navedenih u odobrenom obimu radova i izdavanje odgovarajućih uvjerenja o tehničkoj ispravnosti.

as a maintenance organisation in compliance with article 84 Rules on aircraft designing, production, overhaul, modification, maintenance and Airworthiness review Annex II aircraft, approved to maintain the products, parts and appliances listed in the attached approval schedule and issue related certificates of release to service using the above reference.

USLOVI:

CONDITIONS:

- 1. Ovo Uvjerenje je ograničeno odobrenim obimom radova koji su navedeni u odobrenom Priručniku organizacije za održavanje vazduhoplova prema članu 83 Pravilnika o projektovanju, proizvodnji, popravci, modifikaciji, održavanju i provjeri plovidbenosti Aneks II vazduhoplova i**

This approval is limited to that specified in the scope of work section of the approved maintenance organisation exposition as referred to article 83 Rules on aircraft designing, production, overhaul, modification, maintenance and Airworthiness review Annex II aircraft, and

- 2. Ovo Uvjerenje zahtijeva saglasnost sa procedurama navedenim u odobrenom Priručniku organizacije za održavanje vazduhoplova, i**

This approval requires compliance with the procedures specified in the approved maintenance organisation exposition, and

- 3. Ovo Uvjerenje je važeće dok je organizacija za održavanje vazduhoplova u saglasnosti sa Pravilnikom o projektovanju, proizvodnji, popravci, modifikaciji, održavanju i provjeri plovidbenosti Aneks II vazduhoplova.**

This approval is valid whilst the approved maintenance organisation remains in compliance with Rules on aircraft designing, production, overhaul, modification, maintenance and Airworthiness review Annex II aircraft.

- 4. Pod uslovom da postoji saglasnost sa gore pomenutim uslovima, ovo Uvjerenje će važiti neograničeno, ako nije prethodno vraćeno, izmijenjeno, privremeno ili trajno ukinuto.**

Subject to compliance with the foregoing conditions, this approval shall remain valid for an unlimited duration unless the approval has previously been surrendered, superseded, suspended or revoked.

Datum prvog izdanja:

Date of original issue:

Datum ove revizije:

Date of this revision:

Revizija broj:

Revision No:

Potpisao:

Signed:

Za nadležnu vlast: Agencija za civilno vazduhoplovstvo

For the competent authority: Civil Aviation Agency

LISTA ODOBRENOG OBIMA RADOVA ORGANIZACIJE ZA ODRŽAVANJE
MAINTENANCE ORGANISATION APPROVAL SCHEDULE

Broj:
Reference:

Organizacija:
Organisation:

KLASA <i>CLASS</i>	OVLAŠĆENJE <i>RATING</i>	TIP <i>TYPE</i>	OGRANIČENJE <i>LIMITATION</i>
VAZDUHOPLOV <i>AIRCRAFT</i>	A1: Avioni preko 5700 kg <i>A1: Aeroplanes above 5700kg</i>		
	A3: Helikopteri <i>A3: Helicopters</i>		
	Amaterski građeni vazduhoplovi <i>Amateur built aircraft</i>		
	Jedrilice <i>Glider</i>		
KOMPONENTE IZUZEV KOMPLETNI MOTORI ILI APU <i>COMPONENTS OTHER THAN COMPLETE ENGINES OR APUs</i>	C5: Električna i svjetla <i>C5: Electrical Power & Lights</i>		

Ova lista odobrenog obima radova ograničena je na proizvode i aktivnosti koji su navedeni u odgovarajućem dijelu priručnika odobrene organizacije za održavanje.

This approval is limited to those products, parts and appliances and to the activities specified in the scope of work section of the approved maintenance organisation exposition.

Referenca Priručnika održavanje:

Maintenance Organisation Exposition reference:

Datum prvog izdanja:

Date of original issue:

Datum posljednje odobrene revizije:

Date of last revision approved:

Revizija broj:

Revision No:

Potpisao:

Signed:

Za nadležnu vlast: Agencija za civilno vazduhoplovstvo

For the competent authority: Civil Aviation Agency